

א

בבית-המשפט השלום בחיפה

[14.9.1999]

לפני השופט י' אלרון

ב

הקטינה ז"ל (להלן – המנוחה) הייתה חוסה במעון הוד בחיפה. בתאריך 26.1.1999 הובהלה לבית החולים רמב"ם, לאחר שנתגלתה נפיחות בבטנה. לאחר בדיקות וניתוח שנערכו לה בבית החולים התדרדר מצבה הרפואי, והיא נפטרה באותו יום, סמוך לחצות הלילה. בנתיחה שלאחר המוות נמצא, כי מותה של הנערה נגרם בעקבות איבוד נוזלים מקרע הדופן האחורי של הלדן, וכי קרע זה נגרם עקב חבלה. חקירת המשטרה לא הובילה למסקנה חד-משמעית באשר לסיבת המוות, ובאשר לגורם החבלה וזהותו, אולם המשטרה סברה, כי קיים חשש סביר כי מותה של הקטינה נגרם בעבירה, ולפיכך ביקשה כי בית-המשפט ימנה שופט חוקר בסיבת המוות לפי סעיף 19 לחוק חקירת סיבות מוות, תשי"ח1958- (להלן – חוק חקירת סיבות מוות או החוק).

ג

בית-משפט השלום פסק:

א. (1) בשבתו כשופט חוקר, יושב בית-המשפט מחד גיסא במסגרת שיפוטית בעלת גוון פלילי, וככלל הוא "כבול" בסדרי הדין הפלילי, על-פי האמור בחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב1982- וחקיקים נוספים המסדירים את העבודה השיפוטית במישור הפלילי. מאידך גיסא, מוטלת על כתפי השופט החוקר המטלה של חקירת מכלול הנסיבות על-מנת שיוכל להגיע למימצאים עליהם יוכל להשתית את מסקנותיו, ומתוקף כך עליו ליטול את "מושכות" החקירה, ליוזם פעולות חקירה כאילו היה חוקר משטרה לכל עניין ודבר (152ב – ג).

ד

(2) על-פי הנסיבות, מחויב השופט החוקר לעתים להורות על גביית עדויות בכתב מעדים או מעורבים פוטנציאליים, וכן על תפיסת חפצים ומוצגים אשר יכולים לשמש אותו במהלך חקירתו, ועשויים לשמש לצורכי הגשת ראיה בהליך פלילי עתידי. לצורך מתן הוראות כנ"ל, מוסמך השופט החוקר לפעול על-פי הליכי החקירה כמקובל וכנוהג במשטרת ישראל בנהלה את חקירותיה, ולכך מיתוספת יכולתו ליתן החלטות ולהורות על ביצוע פעולות גם מתוקף הסמכות המוקנית לו כבית-משפט בכל אותם עניינים להם הוא נדרש לעתים במסגרת בקשות המוגשות לו על-ידי חוקרי המשטרה במהלך ניהול חקירותיה. זאת הוא עושה מיוזמתו ועל-פי שיקול-דעתו, על-פי צורכי והתקדמות החקירה המתנהלת בפניו (152ה – ז).

ה

(3) כבר נפסק, כי שופט חוקר אינו מוגבל בגביית עדות שהיא כשרה לפי דיני הראיות המקובלים, הגם שרק עדות כזאת בכוחה לשמש יסוד להחלטה על העמדת אדם לדין פלילי. לפיכך, יכול שופט חוקר להסתייע בכל הליך חקירתי, לרבות מכונת אמת, "פוליוגרף", במהלך ניהול חקירתו, על-ידי הפניית חשודים או מעורבים פוטנציאליים,

ז

- כפי שימצא לנכון, לאותן מטרות שנקבעו כלגיטימיות לשימוש בפולגרף בהליכי חקירה משטרתית, כגון אישוש או הפרכה לכאורה של כיוון חקירה (153א – ב).
- א. (1) התכלית החקיקתית שביסוד חוק חקירת סיבות מוות היא ליצור הליך שיפוטי אשר ישמש כאמצעי דיוני טרומי לגילוי סיבת המוות או מעשה גרם מוות בעבירה, כל זאת כאשר אינם ננקטים או עדיין אינם צפויים מהלכים שיפוטיים או הליכי חקירה על-פי דין (157ד).
- (2) כבר נפסק, כי אין די בקביעה רפואית פורמאלית אשר יש בה לציין את סיבת המוות, אלא יש לתת מענה שיפוטי לשאלה איך אירע המוות, ואם ניתן לגלות את מי שעשה את המעשה (159א – ג).
- ב. (1) (בעקבות בג"ץ 66/81 [7]): בנוגע למבחן לפיו יש לקבוע כי התקיים יסוד סביר לחשש שהמוות נגרם בעבירה, כבר נפסק, כי מערכת העובדות אינה צריכה להיות בטיב ובאיכות כזו שיאפשרו הגשת כתב-אישום על-ידי התביעה, או הרשעה בדין על-ידי בית-המשפט. פעילותו של השופט החוקר היא פעילות החוקרת שלב אחד במהלך החקירה, ובשלב זה לעתים קרובות עדיין אינה מצויה תשתית עובדתית המספיקה להגשת כתב-אישום. דווקא חיסרון זה הוא שמצריך לעתים את הפנייה לשופט החוקר, על-כן מעצם טבעו של השלב החקירתי נובע כי השופט החוקר אינו פועל על-ידי "הוודאי" אלא על יסוד "האפשרי" (157 – 158ג).
- (2) קיומו של יסוד סביר לחשש כי המוות נגרם בעבירה הינו תנאי מחייב גם לעצם קיום החקירה לסיבת המוות. במקרה דנן נקבע באופן ברור על-ידי חוות-דעת הפתולוג, כי המוות נגרם כתוצאה מחבלה, ולפיכך מתקיים תנאי זה (159 – 160).
- ד. לעניין הדרישה הראייתית, קיימת הבחנה ברורה בין ההליך העיקרי, בו נקבעות שאלת החפות או האשמה, לבין הליך ביניים. בהליכי ביניים דרושות אך ראיות לכאורה. ראייה לכאורה היא ראייה אשר טמון בה פוטנציאל ראייתי אשר יוצא מן הכוח אל הפועל בעתיד, בסיום ההליך השיפוטי, להבדיל מראייה "רגילה" הנבחנת בסיום ההליך השיפוטי, מתוך הסתכלות מן ההווה אל העבר. מהותה של הראייה לכאורה הוא פוטנציאל ההוכחתי הטמון בה (176 – 177ב).
- ה. (1) במקרה דנן, חייבו הנסיבות לבחון את שאירע למנוחה עובר למותה, בשתי המסגרות בהן שהתה: המעון ובית החולים. בתום בחינה מדוקדקת של התשתית הראייתית הלכאורית, יש לקבוע, בהתבסס על חוות-דעתו ועדותו של הפתולוג, ובהתבסס על העדויות של עובדות המעון ושל הצוות הרפואי של בית החולים, כי החבלה נגרמה במהלך שהותה של המנוחה בין כותלי בית החולים רמב"ם (161ה, 176ד – ה).
- (2) במקרה דנן, עולה מעדויות הצוות הרפואי בבית החולים רמב"ם, כי עד לשלב בו הועברה המנוחה לטיפול שני כירורגים במחלקת כירורגיית ילדים, לא נתגלה כל סימן לחבלה כלשהי (187ג – ד).
- (3) במקרה דנן, עולה מחוות-דעת הפתולוג, כי לחבלות אשר נמצאו במנוחה מאפיינים זהים והעלולים להיגרם במכשירי הבדיקה בהם השתמשו הכירורגים על-פי הודאתם. גם העדים המומחים מטעם הכירורגים עצמם, מאשרים את אפשרות היווצרותה של חבלה כפי שנמצאה בגופתה של המנוחה כתוצאה משימוש לא נכון

- במכשור שבו נעשה שימוש על-ידי הכירורגים. כן עולה מן הראיות לכאורה, כי נזקי החבלה מסוג זה שנצפה במנוחה, מחייבים היו גרימת דימום חיצוני ומידי (192א, 193ג).
- א (4) במקרה דנן, התגלו סתירות מהותיות בין גירסאות שני הרופאים הכירורגים לבין עדויות אחרות, בין השאר בשאלה אם הכירורגים ביצעו במנוחה בדיקה פולשנית, שהייתה עשויה, לו בוצעה ברשלנות, לגרום לחבלות שנתגלו בה (197א – ג).
- ו. (1) כבר נפסק, כי בית-המשפט רשאי לראות חיזוק לראיות, בעובדה שפעולה או מחדל מסוימים של נאשם מעוררת בנסיבות העניין את הרושם, שהוא מבקש למנוע את גילוי האמת, ולא ניתן הסבר, שיש בו לפחות כדי לעורר ספק סביר בקשר למשמעות המחשדה של האירוע (200ג – ד).
- ב (2) במקרה דנן, עולה מן העדויות שהושמעו כי הכירורגים בחרו לבצע תפירה של החבלה לפני טיפול בכעיה שנתפסה אותו זמן ככעיה האקוטית. פעולה זו עשויה להיתוסף לראיות לכאורה כהתנהגות מפלילה ולהצביע על ניסיון לשבש הליך חקירה עתידי וניסיון לטשטש ראיות, על כל המשתמע מכך כראיה נסיבתית המיתוספת על מכלול הראיות הלכאוריות האחרות (200ה).
- ג (ז) במקרה דנן, עולה מן הראיות לכאורה הצורך להורות לרשויות התביעה להגיש כתב-אישום. לפיכך, מתוקף סעיף 32 לחוק חקירת סיבות מוות, תשי"ח-1958, יש להגיש כתב-אישום בגין גרימת מוות ברשלנות כנגד הכירורגים, וכמו כן לשקול אם להשלים את החקירה כנגד הרופאים הנ"ל בחשד לעבירה של שיבוש הליכי משפט (203א – ו).

חקיקה ראשית שאוזכרה:

- חוק חקירת סיבות מוות, תשי"ח-1958, סעיפים 19, 30, 32.
- חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982.

פסקי-דין של בית-המשפט העליון שאוזכרו:

- א [1] בג"ץ 54/62 שאמא נ' שופט-השלום אשקלון, פ"ד טז(1) 729.
- ב [2] בש"פ 2949/91 כיסראוי נ' מדינת ישראל, פ"ד מה(4) 221.
- ג [3] דנ"פ 188/94 מדינת ישראל נ' אבוטבול, פ"ד נא(2) 1.
- ד [4] רע"פ 3542/93 אזוב נ' מדינת ישראל ואח', פ"ד מח(4) 705.
- ה [5] בג"ץ 3890/99 שושני ואח' נ' שופט בית-משפט השלום בחיפה ואח' (לא פורסם).
- ו [6] בג"ץ 535/89 ריצ'וויל נ' שופט בית-משפט השלום בחיפה, פ"ד מד(1) 441.
- ז [7] בג"ץ 66/81 המפקח הכללי של משטרת ישראל נ' שופט בית-משפט השלום ברמלה מר בייזר ואח', פ"ד לה(4) 337.
- ח [8] בש"פ 8087/95 זאדה נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(2) 133.
- ט [9] ע"פ 224/88 איזראלוב נ' מדינת ישראל, פ"ד מו(2) 661.
- י [10] ע"פ 663/81 חורי נ' מדינת ישראל, פ"ד לו(2) 85.
- יא [11] ע"פ 3974/92 אזולאי ואח' נ' מדינת ישראל, פ"ד מז(2) 565.

חקירת סיבת מוות על-פי חוק חקירת סיבות מוות, תשי"ח 1958-. בית-המשפט הורה על הגשת כתבי-אישום.

א

ה ח ל ט ה

עניינה של החלטה זו בקשה לחקירת סיבת מותה של הקטינה ביום 26.1.1999 בבית החולים רמב"ם בחיפה.

ב

1. פתח דבר:

הדיון בבקשה החל בפניית משטרת ישראל אל נשיא בית-המשפט ביום 8.2.1999 (להלן – הבקשה).

ג

בנימוקי הבקשה צוינו העובדות הבאות:

א. "הקטינה ז"ל היתה חוסה במעון הוד בחיפה.

ד

ב. בתאריך 26.1.1999 הובהלה לבית החולים רמב"ם עקב התדרדרות במצבה הרפואית ולאחר בדיקות וניתוח שנערכו לה בבית החולים רמב"ם נפטרה בתאריך 26.1.1999 סמוך לחצות הלילה.

ג. בנתיחה שלאחר המוות נמצא כי:

ה

'מותה של הנערה נגרם כתוצאה מהלם תת נפחי בעקבות איבוד נוזלים מקרע הדופן האחורי של הלדן לאחר חבלה קהה בלדן ובמעיי הישר בפי הטבעת בשילוב עם נזק אסכמי (נמק) של הקיבה והמעיי בשל תסביב הקיבה.'

ו

ד. קיים חשש סביר כי מותה של הקטינה נגרם בעבירה.

ה. חקירת המשטרה עד כה לא הובילה למסקנה חד משמעית באשר לסיבת המוות ובאשר לגורם החבלה וזהות גורם החבלה.

ז

ו. לאור הנימוקים הנ"ל מתבקש כב' ביהמ"ש למנות שופט החוקר בסיבת המוות על פי סעי' 19 לחוק הנ"ל."

בית-משפט זה התבקש כאמור לחקור בסיבת מותה של המנוחה מתוקף סעיף 19 לחוק חקירת סיבות מוות, תשי"ח 1958- וזאת לאחר שחקירת המשטרה כעולה

מהבקשה לא הובילה למסקנה חד-משמעית באשר לסיבת המוות ובאשר לגורם החבלה וזהות גורם החבלה (סעיף ה' ל"בקשה").

2. כללי:

החומר הבסיסי אשר עמד בפני בית-המשפט בתחילת חקירת סיבת המוות היה חומר חקירתי אשר נערך על-ידי משטרת ישראל עובר לבקשה שהופנתה לבית-משפט זה.

החומר החקירתי אשר נצבר על-ידי משטרת ישראל היווה את התשתית הבסיסית להמשך עבודת בית-משפט זה.

לאחר עיון בחומר הסתבר כי נדרשות פעולות השלמה חקירתיות נוספות במכלול נושאים, ובכלל זה גביית עדויות הן במעון הוד והן בבית החולים ממי שבא במגע עם המנוחה בשלב זה או אחר, בין אם זה עובר להגעתה לבית החולים ובין אם זה לאחר הגעתה לבית החולים.

פעולות החקירה כללו בנוסף לכך תפיסת חפצים, תפיסת תרשומות רפואיות, צילומים וכל תיעוד אחר אשר יכול ועשוי לסייע ולקדם את החקירה.

השלמות החקירה אשר בוצעו לפני הדיון הפומבי בתיק זה התייחסו הן לתקופת שהייתה במעון הוד כמה ימים עובר להפנייתה לבית החולים רמב"ם והן בבית החולים רמב"ם מן השלב של הגעתה ועד לשעה בה מצאה את מותה.

לצורך ביצוע הפעולות הללו הסתייע בית-המשפט בס' רל"ח חיפה, רפ"ק ש' שטרית, וחוקר מטעמו, רס"ב איסמן, אשר עמדו לרשות בית-המשפט וסייעו בידו.

3. המנוחה:

המנוחה ילידת 15.1.1988, קטינה, ובעת הפנייתה לבית החולים רמב"ם חוסה במעון הוד בחיפה (להלן – המעון).

מן החומר התיעודי/רפואי אשר הוצג בפני בית-המשפט עולה כי המנוחה נקלטה במעון ביום 4.6.1997.

למנוחה פגיעה פסיכומטורית קשה ומטעם זה תנועתה המוטורית הייתה מוגבלת כמעט לחלוטין, כמו גם יכולתה לתקשר עם הסביבה, בהיותה נטולת יכולת דיבור.

בנוסף לכך המנוחה סבלה ממחלה בסיסית "טוברוסקלרוזיס" עם גידולים שפירים בלב, במוח ובכליות.

א

כתוצאה מהמגבלות הגופניות כמצויין לעיל שהתה במעון בין אם זה בישיבה על כסא גלגלים המותאם לצורך הובלתה ממקום למקום או במיטתה.

4. נסיבות הפנייתה לבית החולים רמב"ם:

ב

בצהרי יום 26.1.1999 החליטה האחות האחראית במעון על הפניית המנוחה לחדר מיון ילדים בבית החולים רמב"ם לאחר שנתגלתה נפיחות בכטנה.

ג

עובר להפנייתה לחדר מיון ילדים התקשרה אחות המעון לד"ר בריק רבקה, המשמשת כרופאה חיצונית של המעון, וזאת במקביל לעבודתה בבית החולים רמב"ם, ודיווחה לה על הנפיחות בכטנה של המנוחה ועל ההחלטה להפנותה לבית החולים רמב"ם.

ד

המנוחה, מלווה במטפלת המעון הגב' אלה ברמן, הוסעה במונית לחדר מיון ילדים רמב"ם והגיעה אליו בסמוך לשעה 13 : 30.

המנוחה מוכנסת לניתוח חירום בשעה 17 : 45, לאחר מכן מועברת לחדר טיפול נמרץ ילדים, וסמוך לשעה 23 : 00 של לילה ה-26.1.1999 נקבע מותה.

ה

5. מסקנות חוות הדעת הפתולוגיות:

נתיחת גופתה של המנוחה לאחר מותה בוצעה על-ידי ד"ר קוגל מהמכון לרפואה משפטית על שם ל' גרינברג, הידוע כמכון הפתולוגי ב"אבו-כביר".

ו

חוות דעתו של ד"ר קוגל מהווה למעשה את הציר המרכזי אשר סביבו סבבה עבודת בית המשפט מתוקף היותו שופט חוקר בתיק זה.

בחוות דעתו מציין ד"ר קוגל כדלקמן:

ז

"על סמך הנתיחה ובהתחשב בנתונים רפואיים מהמרכז רפואי רמב"ם, הריני מחווה דעתי שמותה של הנערה [הקטינה] נגרם כתוצאה מהלם תת נפחי (שוק היפוולי) בעקבות איבוד נוזלים בשל קרע בדופן האחורית

והשמאלית של הלדן לאחר חבלה קהה בלדן ובמעיי הישר ובפי הטבעת בשילוב עם נזק איסכמי (נמק) של הקיבה והמעיי בשל תסביב הקיבה.

1. לא ניתן לשלול שמחלתה הבסיסית של המנוחה (טוברוסקולרזיס) עם גידולים שפירים בלב, במוח ובכליות תרמה לפגיעות לרגישות גבוהה יותר של המנוחה לאיבוד הנוזלים.

עם זאת אין קשר בין מחלתה הבסיסית של המנוחה לנזק החבלתי החמור בלדן.

2. הנזק ללדן נגרם מחבלה קהה באמצעות החדרת עצם נוקשה ללדן מבחוץ פנימה פחות מ-12 שעות לפני מותה (וכנראה פחות מ-8 שעות ממועד מותה). הערכה זו מבוססת על מדדים באנשים עם מערכת חיסונית תקינה".

עוד נשוב ונידרש בהמשך החלטה זו למימצאי ומסקנות ד"ר קוגל בחוות-דעתו ולעדויות המפורטת בבית-המשפט.

בטרם נפנה לדון בגוף העניין שבפנינו, מן הראוי לציין בקצרה כמה דברים על עבודתו של השופט "כשופט חוקר" אשר לאורם הוא מנווט את דרכו, וכן המסגרת המשפטית וההלכתית החובקת עבודה זו.

6. השופט – כשופט חוקר:

במהלך הדיונים בתיק זה עלו לדיון סוגיות שונות המתייחסות למאפיינים שונים בעבודתו של השופט החוקר ככלל, ועל דרך עבודתו של בית-משפט זה בשבתו כשופט חוקר בפרט, ועל-כן אני מוצא לנכון להתייחס לסוגיות אלה בתמצית, וזאת כפי שיפורט בהמשך.

חקירת סיבת מוות כדוגמת זו אשר הובאה בפני מעמידה את בית-המשפט בפני עבודה שיפוטית שונה מהמסגרת הדיונית הרגילה בה אנו נוהגים, המעוגנת והמוסדרת בחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982, של הבאת הראיות בפני בית-המשפט. השופט בשבתו כשופט חוקר נדרש במסגרת זו לנקוט ולהורות על פעולות חקירתיות ובדיקות שונות, אשר הן בין היתר פרי יוזמתו שלו.

פעולות "אקטיביות" אלה במסגרת עבודתו של השופט החוקר מתבצעות בכל מהלך שבתו של השופט כשופט חוקר, בין אם זה בשלב הטרום-דיוני בבית-המשפט ובין אם

- א זה במהלך הדיון עצמו בעת התייצבות עדים בפניו למתן עדות, כאשר נדרש השופט החוקר לחקור עדים. ממאפייני חקירה זו: הצגת עובדות, דרישה לקבלת עובדות, אימות ועימות בין גירסאות, בין אם זה בדרך של חקירה ראשית ובין אם זה במאפיינים של חקירה נגדית. פעולות אלה רובן ככולן יוצאות-דופן מהניהול השיפוטי הרגיל במהלך עבודתו של השופט היושב בדין הפלילי וכפוף להוראות חוק סדר הדין הפלילי.
- ב יוצא אפוא, כי מחד גיסא יושב בית-המשפט במסגרת שיפוטית בעלת גוון פלילי, מסגרת בה הוא נמצא על כל המשתמע מעובדה זו, וככלל אמור להיות "כבול" בסדרי הדין הפלילי הנוהגים במקומותינו וזאת על-פי האמור בחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] ושאר חיקוקים המסדירים את העבודה השיפוטית במישור הפלילי.
- ג מאידך גיסא מוטלת על כתפי השופט החוקר המטלה של חקירת מכלול הנסיבות והסיבות על-מנת שיוכל להגיע למימצאים עליהם יוכל להשתית את מסקנותיו, ומתוקף כך עליו ליטול את "מושכות" החקירה, ליזום פעולות חקירה כאילו היה חוקר משטרת ל כל עניין ודבר.
- ד לעתים, משטרת ישראל פותחת בחקירה כאשר למותו של אדם נלווה יסוד סביר לחשש שסיבת המוות אינה טבעית או שמותו נגרם בעבירה. חומר חקירה זה מהווה את המסד הראשוני של עבודת בית-המשפט.
- ה מטבע הדברים, על-פי הנסיבות בית-המשפט מחויב להמשיך ולהעמיק חקר בראייה כוללת ובמבט-על, ולצורך כך עליו להורות על-פי הנסיבות על גביית עדויות בכתב מעדים – מעורבים פוטנציאליים, תפיסת חפצים – מוצגים אשר יכולים לשמש אותו במהלך חקירתו וישמשו לצורכי הגשת ראיה בהליך פלילי עתידי היה ויתקיים כתוצאה מאותה חקירה.
- ו לעניות דעתי, בית-המשפט בשבתו כשופט חוקר יכול לאמץ ולפעול על-פי הליכי החקירה כמקובל וכנוהג במשטרת ישראל בנהלה את חקירותיה. על כך מיתוספת יכולתו של בית-משפט ליתן החלטות ולהורות על ביצוע פעולות גם מתוקף הסמכות המוקנית לו כבית-משפט בכל אותם עניינים להם הוא נדרש לעתים במסגרת בקשות המוגשות לו על-ידי חוקרי המשטרה במהלך ניהול חקירותיה (צווי מעצר, תפיסה וכד'), אלא הפעם הוא עושה זאת מיוזמתו ועל-פי שיקול-דעתו על-פי צורכי והתקדמות החקירה המתנהלת בפניו.

כדברי מ"מ הנשיא (כתוארו דאז) כב' השופט אגרנט:

א "אין השופט החוקר מוגבל אך בגביית עדות שהיא כשרה לפי דיני הראיה המקובלים הגם שרק עדות כזאת בכוחה לשמש יסוד להחלטה על העמדת אדם מסוים לדין פלילי" (בג"ץ 54/62 שאמא נ' שופט-השלום אשקלון [1], בעמ' 739).

ב מתוקף האמור לעיל, יכול בית-המשפט להסתייע בכל הליך חקירתי. מנקודת מבט זו סברתי כי אין מניעה ובית-המשפט יכול גם להסתייע במכונת אמת "פוליגרף" ("גלאי שקר"), במהלך ניהול חקירתו על-ידי הפניית חשודים – מעורבים פוטנציאליים, כפי שימצא לנכון לבדיקה.

ג הטעם בעריכת בדיקת פוליגרף לחשודים פוטנציאליים נובע מהיות החקירה המתנהלת חקירה ראשונית. בעבר כבר נקבע כי אין כל פסול בשימוש בפוליגרף במהלכה הראשוניים של חקירה משטרתית וזאת:

ד "כדי לאשש או להפריך לכאורה כיוון חקירה ולפיכך אין לשלול בדיקה כזו באותו שלב" (כב' השופט ד' לוינ' בבש"פ 2949/91 כיסראוי נ' מדינת ישראל [2], בעמ' 227).

ה מכאן סברתי כי אני יכול לאמץ את האמור לעיל גם לצורך עבודתי כשופט חוקר לאותה מטרה, דהיינו לאשש או להפריך לכאורה כיוון חקירה.

ו השיטתי אין כל מניעה כי שופט חוקר ישתמש בפוליגרף ככלי עזר חקירתי וזאת כפי שיכול היה חוקר משטרה (לו חקר את האירוע) לבחון את השימוש בפוליגרף ("גלאי השקר") כאמצעי חקירתי בלבד, כך גם יכול השופט החוקר לפנות לדרך זו.

ז גם אם תוצאות הפוליגרף טרם הוכחו כאמינות די הצורך כדי לשמש כראיות במשפטים פליליים, הרי כבר נקבע כי בדיקת פוליגרף יכולה לשמש לעתים כראיה בהליכי ביניים, בעיקר לצורך החלטה אם לעצור חשוד, אך לא תהא קבילה במשפט הפלילי עצמו (דנ"פ 188/94 מדינת ישראל נ' אבוטבול [3]). קל וחומר בהליך חקירתי.

ח יש לסייג את הדברים האמורים לעיל ולציין, כי אין חולק על כך כי מימצאי הפוליגרף אינם קבילים על-פי דין, כמו גם יש לסייג את הדברים ולומר כי אין הליך זה יכול להיות הליך אשר יש בו כדי ציווי אלא הצעה בלבד, אשר ירצו העדים לאמצה,

יעשו כן, יסרבו, לא ניתן יהיה לכפות עליהם כלי חקירתי זה, והרי לא קיימת חובה מן הדין להיבדק במכונת אמת.

א

באותה מידה אני מוצא לנכון לציין כי לא ניתן להשתמש בסירוב לביצוע הליך זה כמשקל כלשהו במסקנות הסופיות אותן מוציא בית-המשפט מתחת ידיו.

ב

ממאפייני הדיון בחקירת סיבות מוות הינה האפשרות הניתנת לצדדים מעוניינים להיות נוכחים בדיון ואף ליטול בו חלק על-ידי הפניית שאלות ברשות בית-המשפט לעדים המופיעים בפני בית-המשפט, וכך גם נהגתי במקרה דנן.

ג

סוגיה נוספת אליה אנו נדרשים בהליך זה מתייחסת לשאלה אם יש להעמיד את חומר החקירה המשטרתי לרשות הצדדים המעוניינים, בין אם זה לעיין בו ובין אם זה לצלמו.

ד

שאלת השאלה אם יש לאפשר לאותם צדדים מעוניינים כדוגמת הורי המנוחה ו/או בא-כוחם או באי-כוחם של צדדים אחרים, בית החולים ורופאים כדוגמת הדיון שבפנינו, לעיין בחומר חקירתי משטרתי אשר נצבר עובר לתחילת הדיונים בפני בית-המשפט.

ה

ככלל עניין לנו בהליך אשר על-פי מהותו הינו הליך ראשוני, ייתכן והליך זה יסתיים בלא כלום, ואולם לא אחת איננו בהכרח מסיים התדיינויות משפטיות עתידיות, ולעתים רק מהווה את תחילתן של אותן התדיינויות במסגרת פלילית זו או אחרת, וזאת במקרה של הגשת כתב-אישום כנגד מעורבים אפשריים ו/או הנחיה למשטרה להמשיך לחקור לאחר קביעה כי המדובר הוא במוות אשר נגרם בעבירה.

ו

הלכה היא מלפני בית-המשפט כי לחשוד זה או אחר לא עומדת הזכות לצלם את חומר החקירה קודם שמוגש נגדו כתב-אישום. נראה כי הלכה זו תופסת גם בעניין שלפנינו והרי בסופו של דבר ההיגיון המתחייב הינו זהה, חשיפת מכלול חומר החקירה בשלב זה הכולל עדויות וראיות אחרות עלול לשבש את מהלכה התקין של החקירה והדברים יפים באותה מידה לחקירת סיבות מוות.

ז

למעשה עומד בית-המשפט בפני אינטרסים מנוגדים: האחד, האינטרס של טובת החקירה עם אפשרות מיצויה ללא חשש לשיבוש מהלכה התקין, ומנגד אינטרס הצדדים לעיין בחומר החקירה אשר יאפשר להם להפנות שאלות ענייניות לעדים פוטנציאליים במהלך הדיון ו/או הצגת עמדתם של אלה אשר בית-המשפט שוקל להורות כי יינתן צו אישום נגדם.

נראה לי כי בבחינת האיזונים המנוגדים הללו אזי האינטרס הציבורי להשלים את החקירה מבלי חשש לשיבוש מהלכה התקין ובכלל זה על-ידי תיאום עמדות וגירסאות, גובר על אינטרס הצדדים לעיין בחומר החקירה, לצלמו ולקבלו לידיהם.

א

ייאמר כי בסופו של דבר בית-המשפט בשבתו כשופט חוקר כשמו כן הוא.

על כתפיו מוטלת החובה להעמיק ולדרוש, להציג ולהקשות על העדים שבפניו, על-מנת שבסופו של דבר ירד לחקר האמת כאשר כל תפקידם של הצדדים האחרים ובכלל זה "המעוניינים" כהגדרתם, לסייע בידי בית-המשפט.

ב

לעניין זה נפנה לדבריו של כב' השופט קדמי:

"כפי שמתחייב ממה שכבר נאמר, נקודת המוצא שלי היא, שהשופט חוקר סיבות המוות אינו מקיים 'הליך שיפוטי' שתכליתו להכריע בסכסוך בין צדדים 'יריבים', אלא – הליך 'חקירתי', שתכליתו העיקרית – איסוף ראיות לבירור וקביעת 'סיבת המוות'; וזאת – כאשר השופט החוקר עצמו הוא 'החוקר', ואילו ה'אדם המעוניין' – והוא הדין, ככל הנראה, בכל מי שרואה עצמו 'נוגע בענין' – הינו בחזקת 'מסייע' לשופט החוקר בלבד ולא 'צד' העומד בפניו לדין וממתין לחריצת משפטו.

ג

ד

הטלת משימת החקירה בסיבת המוות על ממלא כהונה שיפוטי, לא נועדה להפוך את ההליך 'החקירתי' ל'דיון שיפוטי'; אלא אך ליתן להליך החקירתי 'מעמד' מיוחד, ולהחלטה שבאה בעקבותיו 'משקל סגולי' ומשמעות המיוחדים לקביעה הניתנת על ידי ממלא כהונת שפיטה" (ראה רע"פ 3542/93 אזוב נ' מדינת ישראל ואח' [4], בעמ' 716).

ה

במקרה דנן, סברתי תחילה כי ניתן לאפשר לבאי-כוח הצדדים, ובמקרה שבפנינו באת-כוח משפחת המנוחה ובאת-כוח בית חולים רמב"ם, אשר הצטרפה לדיונים במועד מאוחר יותר, וכן באי-כוח הרופאים ד"ר שושני וד"ר קסיס, לעיין ולצלם מחומר החקירה את חוות-דעת הפתולוג ותיעוד רפואי אחר המתייחס למצבה הרפואי של המנוחה.

ו

בשלב מאוחר יותר, בעקבות עתירה שהוגשה לבג"ץ (בג"ץ 3890/99 שושני ואח' נ' שופט בית-משפט השלום בחיפה ואח' [5]), שינתה משטרת ישראל את עמדתה ובתגובה אשר ניתנה לבג"ץ צוין כי לאחר ששקלה את עמדתה בשנית "בנסיבות המיוחדות של המקרה דנן ולפנים משורת הדין היא מוכנה לאפשר לעותרים לצלם את חומר החקירה

ז

המצוי בתיק החקירה המשטרתי וזאת בהתאם לנהלים הרגילים החלים בענין צילום תיקי חקירה".

א

לאור האמור לעיל, החלטתי לאפשר את צילום חומר החקירה במלואו, כך שבפועל למעשה נותרה סוגיה זו של צילום חומר החקירה במהלך עבודתו של השופט כשופט חוקר מבלי שניתנה עליה החלטה עקרונית על-ידי בג"ץ.

ב

סוגיה נוספת אליה נדרש בית-המשפט מתייחסת לשאלה אם על בית-המשפט, בנותנו החלטה בדבר קיומה של אפשרות ליתן צו אישום, לתחם את גדר החשד ולהגדירו.

בהחלטה אשר ניתנה על-ידי במהלך הדיונים בתיק זה קבעתי כי:

ג

"כפועל יוצא מהמסגרת החוקית בה פועל בית המשפט, הרי החשד אשר בגינו ניתנה החלטה לאפשר לרופאים הנ"ל למצות את זכותם על פי דין הינו החשד של גרימת מוות ברשלנות.

ד

אין בימ"ש זה מנסח כתבי אישום ועם סיום עבודתו והיה ויחליט ביהמ"ש ליתן צו אישום יוחזר התיק למשטרת ישראל כשלב ביניים לצורך ביצוע אותן פעולות הנדרשות להתאמתו לניהול משפט פלילי ורק לאחר מכן יועבר לרשויות התביעה לניסוח כתב האישום והגשתו לבית המשפט.

ה

אין בימ"ש זה מתכוון לציין מסגרת מגבילה של הוראות חיקוק אשר יכול כתיב אישום עתידי והיה ויוגש כנגד מי מהמעורבים אשר זומנו להשמיע טיעונים ולהביא ראיות.

ו

לעניות דעתי גם אם יוחלט ליתן צו אישום, אין כל מניעה כי במהלך עבודת המשטרה המתחייבת לאחר העברת התיק לידיה, תיבחן גם האפשרות ותישקל הסוגיה באם יש לחקור מי מהמעורבים באזהרה בגין הוראת חיקוק זו או אחרת שאיננה חלק מעבודתו של בית משפט זה כשופט חוקר ושהינה פועל יוצא של העובדות העלולות להתברר למשטרה או לתביעה הכללית" (עמ' 175 לפרוטוקול, שורות 3-15).

7. המסגרת המשפטית:

ז

בטרם נפנה לדון במסגרת הראייתית כפי שבאה לידי ביטוי בפני בית-משפט זה, נבחן את המסגרת המשפטית של עבודת בית-המשפט מתוקף היותו שופט חוקר בסיבות מוות על-פי חוק חקירת סיבות מוות, תשי"ח 1958 - (להלן – החוק).

כפי שצוין לעיל, הפנייה אל בית-משפט זה הייתה מתוקף סעיף 19 לחוק הנ"ל.

סעיף 19 לחוק קובע כדלקמן:

א

"מת אדם ויש יסוד סביר לחשש שסיבת מותו אינה טבעית או שמותו נגרם בעבירה, וכן מת אדם בהיותו נתון במעצר או במאסר או בהיותו מאושפז בבית-חולים לחולי-נפש או במוסד סגור לילדים מפגרים, רשאי היועץ המשפטי לממשלה ובא-כוחו, קצין משטרה, רופא או כל אדם מעוניין, לבקש מאת שופט של בית המשפט השלום שבתחום שיפוטו אירע המוות או נמצאת הגויה (להלן – שופט חוקר) לחקור בסיבת המוות.

ב

בסע' זה 'אדם מעוניין' בן זוגו של הנפטר, הוריו, הורי הוריו, צאצאיו, אחיו ואחיותיו".

ג

נראה כי האמור בסעיף 19 הנ"ל יש בו כדי לבטא את התכלית החקיקתית שביסוד הכוונה ליצור הליך שיפוטי אשר ישמש כאמצעי דיוני-פלילי טרומי לגילוי סיבת המוות – מעשה גרם מוות בעבירה, כל זאת כאשר אינם ננקטים או עדיין אינם צפויים מהלכים שיפוטניים או הליכי חקירה על-פי דין (ראה בג"ץ 535/89 ריצ'וויל נ' שופט בית-משפט השלום בחיפה [6]).

ד

כפי שניתן ללמוד מהוראת סעיף 19 לחוק, מגוון העילות המצוינות בסעיף זה הן בעלות מכנה משותף אשר הינו נסיבות בהן יש חשש או חשד שמא מקרה המוות המשמש כנושא החקירה לא היה טבעי אלא בדבר עבירה.

ה

כפי שניתן ללמוד מדבריו של כב' השופט ברק (כתוארו דאז) בבג"ץ 66/81 המפקח הכללי של משטרת ישראל נ' שופט בית-משפט השלום ברמלה מר בייזר ואח' [7], בעמ' 345 וזאת כדלקמן:

ו

"במסגרת ההכרעה בשאלה, אם שופט חוקר סביר היה מגבש בליבו את ההכרה כי קיים חשש, שהמוות נגרם בעבירה, על השופט החוקר להתחשב במכלול העובדות הניצבות בפניו. עליו לשוות לנגד עיניו מחד גיסא אותן עובדות ואותם הסברים שיש בהם כדי להצביע על ביצועה של עבירה ומחד גיסא עליו לשוות לנגד עיניו אותן עובדות ואותם הסברים שיש בהם כדי לשלול את ביצוע העבירה.

ז

א לעיתים מערכת העובדות הכוללת יוצרת תמונה שאינה חד־משמעית, שכן בצד עובדות והסברים, המצביעים על כך כי המוות נגרם בעבירה, עומדים עובדות והסברים השוללים אפשרות זו. מצב זה ייתכן שאינו מאפשר הרשעה בדין וייתכן אף שיקשה על הגשת כתב אישום אך אין בו כדי לשלול מיניה וביה את קיומו של היסוד הסביר לחשש שהמוות נגרם בעבירה. נהפוך הוא, דווקא חוסר ההחלטיות שבתוצאה עשוי להצדיק את המשך החקירה ועשוי לחייב עריכת ניתוח הגוויה לשם קבלת תמונה ברורה יותר. על כן חוסר חד משמעיות וקיום הסברים לכאן ולכאן עשויים להתיישב יפה עם קיומו של יסוד סביר לחשש שהמוות נגרם בעבירה. בסופו של דבר אין לקבוע בענין זה מסמרות ואין ליצור נוסחאות, המתיימרות לדייק בתחום זה שהדיוק בו, מטבעו אינו אפשרי. המחוקק לא דיבר בלשון מתמטית מדוייקת, אלא ביקש להפעיל מבחנים של שכל ישר, שהם מבחנים מעשיים ולא טכניים המתחשבים בניסיון החיים."

כפי שצוין לעיל הרי סעיף 19 לחוק מגדיר את עילות החקירה ובכלל זה האזכור כי המדובר הוא במוות בלתי טבעי וחשש כי המוות נגרם בעבירה.

ד סעיף 30 לחוק הנ"ל מגדיר את תוצאות החקירה האפשריות:

"שופט חוקר רשאי להחליט –

ה (1) כי הראיות שהובאו לפניו יש בהן כדי להוכיח סיבת המוות, ומה הן תוצאות חקירתו.

(2) כי הראיות שהובאו לפניו אין בהן כדי להוכיח סיבת המוות..."

ז בנוסף לכך, אנו למדים מהוראות החוק באשר לתוצאה אפשרית נוספת של חקירת סיבת המוות, וזאת כמצוין בסעיף 32 לחוק הנ"ל.

ח "נראה לשופט החוקר, כי הראיות שהובאו לפניו יש בזה כדי להוכיח לכאורה שנעברה עבירה על ידי אדם פלוני, רשאי הוא לצוות שפרקליט מחוז יאשימו בפני בית משפט בשל אותה עבירה; ובלבד שהשופט החוקר לא יתן צו לפי סעיף זה אלא אם נתן לאותו אדם הזדמנות להשמיע טענותיו ולהביא ראיותיו לפניו."

כב' הנשיא שמגר קבע את ההלכה כי אין די בקביעה רפואית פורמאלית אשר יש בה לציין את סיבת המוות בקובעו כדלקמן:

א

"הביטוי 'חקירת סיבת המוות' חובקת חקירת המוות על סיבותיו וגורמיו ולא רק את האירוע הביולוגי-קליני הסופי המתרחש בשניה בה מגיעים חיי אדם לקיצום. משמע, אין המדובר כאן בתלישתו או בשליפתו של הקטע הרפואי הפורמלי, המתאר את רגע המוות, מתוך מכלול או סדרה רחבה יותר של אירועים המשקפים את הסיבה והמסובב במובנו המלא של מושג זה. כפי שכבר הוזכר מי שכן משפחתו נמצא מת עם כדור בראשו, אינו מבקש רק לדעת אם הבדיקה לאחר המוות אכן הוכיחה שכדור אקדח גרם לפגיעה ברקמה העדינה של המוח וכתוצאה מכך למוות. המחקק ביקש לאפשר לו קבלת מענה שיפוטי לשאלה איך ארע הדבר ואם ניתן לגלות את מי שעשה את המעשה והאם, למשל, המנוח שלח יד בנפשו או שמא מישוהו אחר שלח בו את ידו" (בג"ץ 535/89 הנ"ל [6], בעמ' 451).

ב

ג

הפסיקה נדרשה לדיון בסוגיה של "יסוד סביר לחשש שהמוות נגרם בעבירה".

לעניין זה מציין כב' השופט ברק בבג"ץ 66/81 הנ"ל [7], בעמ' 345 כדלקמן:

ד

"מערכת העובדות שיש בה כדי להביא שופט חוקר לגיבוש מסקנה, כי קיים חשש סביר, שהמוות נגרם בעבירה, אינה צריכה להיות בטיב ובאיכות כזו שיאפשרו הגשת כתב אישום (על ידי התביעה) או הרשעה בדין (על ידי ביהמ"ש). פעילותו של השופט החוקר היא מבחינתה של הפעילות החוקרת שלב אחד במהלך החקירה ובשלב זה לעיתים קרובות, עדיין אינה מצויה תשתית עובדתית, המספיקה להגשת כתב אישום. דווקא חיסרון זה הוא שמצריך לעיתים את הפניה לשופט החוקר, על כן בעצם טבעו של השלב החקירתי נובע כי השופט החוקר אינו פועל על ידי 'הודאי' אלא על יסוד 'האפשרי'".

ה

ו

התנאי האמור של קיום יסוד סביר לחשש שהמוות נגרם בעבירה הינו תנאי מחייב לחקירת סיבת מוות. נראה כי בילתו אין לקיים הליך זה של חקירת סיבת מוות.

8. קיומו של היסוד הסביר לחשש שהמוות נגרם בעבירה במקרה דנן:

ז

קביעתו של הפתולוג אשר ניתח את גופת המנוחה כעולה מחוות-דעתו (1/1) הינה חד-משמעית:

- א "מותה של הנערה [הקטינה] נגרם כתוצאה מהלם תת נפחי (שוק היפולמי) בעקבות איבוד נוזלים בשל קרע בדופן האחורית והשמאלית של הלדן לאחר חבלה קהה בלדן ובמעיי הישר ופי הטבעת..."
- זאת ועוד קובע הפתולוג:
- ב "הנזק ללדן נגרם מחבלה קהה באמצעות החדרת עצם נוקשה ללדן מבחוץ פנימה..."
- התיאורים של מימצאי הנתיחה שלאחר המוות אינם פחות מזעזעים ובהם קובע הפתולוג:
- ג "ברירית הכניסה ללדן מצד שמאל ובמעבר בין הרירית לשפות הפות נמצא קרע בצורת משולש שבסיסו לכיוון אחורה בדופן האחורית ובדופן השמאלית של הלדן נמצא קרע פעור וסביבו דימום תת עורי נרחב בצבע סגול..." (בעמ' 3 לחוות-הדעת).
- ד ובמקום אחר:
- ה "בדופן האחורי והשמאלי של הלדן נמצא קרע פעור ונרחב מהרס מוחלט וחסר של רוב הדופן... בכל דפנות הלדן וברקמת השומן לשפתיים, נמצא דימום נרחב, שולי הקרע אינם סגורים לא ניתן להבחין בקרום הבתולין..." (בעמ' 7 לחוות-הדעת).
- ו בנוסף למימצאים אלה מיתוספת גירסת מעון הוד כפי שבאה לידי ביטוי מפי עובדיו. על-פי גירסה זו המנוחה יצאה את פתח המעון מלווה במטפלת צמודה (הגב' ברמן) ללא כל פגיעה או חבלה מכל אלה המפורטים בחוות-דעת הפתולוג, למעט הנפיחות בבטנה.
- ז כמו כן, העדויות באשר למצבה הגופני עם קבלתה ובדיקתה במיון ילדים של בית החולים רמב"ם על-ידי רופאה ואחות ושאר עדויות כפי שיפורט בהרחבה.
- ח 9. המסגרת הראייתית:
- ט מן המערך הכללי של עבודת השופט החוקר, המסגרת המשפטית לעבודת שופט חוקר וקיומו של חשד סביר כי מותה של המנוחה נגרם בעבירה, נפנה ונדון במסגרת
- פ"מ, כרך תשנ"ח, חלק רביעי, תשנ"ח-1998-

הראייתית כפי שהוצגה בפני בית-משפט זה, על-מנת לבחון אם ניתן לקבוע תחילה היכן ומתי התרחשה החבלה במנוחה.

א

נסיבות תיק זה חייבו לבחון את כל הסובב את המנוחה עובר למותה בשתי המסגרות בהן שהתה, מסגרת המעון ומסגרת בית החולים.

כתוצאה מהאמור לעיל נתבקשה חקירתם וגביית עדותם של עובדים שונים במעון ועובדי הסגל הרפואי בבית החולים רמב"ם, אשר בשלב זה או אחר באו במגע עם המנוחה עובר למותה, וזאת כפי שיפורט בתמצית בהמשך.

ב

ביקשתי לבחון את מעשיהם של כל אלה אשר באו במגע עם המנוחה עובר למותה, וזאת כפי שיפורט בהמשך, על-מנת ללמוד היכן, מתי ובמידה וניתן אף על-ידי מי נגרמו אותם נזקים במכשיר הקהה כמתואר בחוות-דעת הפתולוג.

ג

הנחת היסוד הייתה כי עליי, כשופט חוקר, לגבות עדות מכל מי שבא במגע עם המנוחה, החל מהלילה שקדם להפנייתה לבית החולים ומשעה 13:35 או בסמוך לכך, עד לתקבלה במיון ילדים, עד לאחר יציאתה מחדר הניתוח כאשר בסמוך לשעה 23:00 הלכה לעולמה.

ד

לפנינו שתי "זירות אירוע" אפשריות לביצוע החבלה במנוחה מעון הוד וביית החולים רמב"ם. מטבע הדברים היה עליי לנסות ולצמצם תחילה את גיזרת האירוע ומיקומה האפשרי, ולאחר מכן כפועל יוצא לבחון האם ניתן להגיע לזהות מבצע/מבצעי החבלה במנוחה.

ה

לצורך האמור לעיל זומנו למתן עדות עובדי המעון הרלוונטיים (המטפלות והאחיות) כמו גם עובדי הצוות הרפואי של בית החולים (מיון, רנטגן, כירורגים, חדר הניתוח וכד'), ככל שידיעת חוקרי המשטרה וביית-המשפט הייתה משגת באותה עת.

ו

נסקור בתמצית את עיקרי העדויות הרלוונטיות כאמור בכל אחת משתי המסגרות הללו.

10. המנוחה במעון הוד:

ז

מהעדויות שנגבו עולה כי בליל 25.1.1999 עבדו במשמרת הלילה במעון הגב' ילנה נסרצ'וק כמטפלת והגב' אופליה דנילוב כאחות.

א הגב' נסרצ'וק, אשר החלה את משמרתה בליל ה-25.1.1999 בשעה 20:00 עד למחרת 26.1.1999 בשעה 05:00, החליפה למנוחה בשתי הזדמנויות שונות את הטיטול, בשעה 22:00 ובשעה 04:00 לפנות בוקר, ולא היה דבר יוצא-דופן או נראה לעין המצביע לדבריה כי הייתה חבלה כלשהי במנוחה באיזור הנרתיק ובאיזור פי הטבעת.

ב יצוין כי הגב' נסרצ'וק תיארה כיצד לצורך החלפת הטיטול פיסקה את רגלי המנוחה, הפכה אותה מצד לצד, כל זאת בתאורת אור מלאה, ולא הבחינה בדבר ממראות התמונות המצורפות בחוות-דעת הפתולוג ח/א' וכשנשאלה על כך ישירות השיבה: "אם היה דבר כזה הייתי רואה" (בעמ' 80 לפרוטוקול, שורה 10).

ג האחות דנילוב מחזקת את דבריה של המטפלת נסרצ'וק. לדבריה אף הייתה עדה להחלפת הטיטול לפנות בוקר וכי לא היה סימן כלשהו לחבלה במנוחה, תוך שהיא מציינת:

"הילדה היתה רגועה וישנה טוב, לא היה לה חום במהלך הערב והלילה. בשעות הבוקר היה לה חום 38.3" (בעמ' 95 לפרוטוקול, שורה 24).

ד את משמרת הבוקר קיבלה הגב' נהאיה עומר, וזאת בסמוך לשעה 06:00 (ה-26.1.1999).

ה הגב' עומר קילחה את המנוחה באמבטיה, ניגבה, חיתלה והלבישה אותה, ושוללת מכל וכל קיום חבלה כלשהי במנוחה:

"הילדה היתה נקיה, לבנה כמו שלג" (בעמ' 99 לפרוטוקול, שורה 27).

ו בסמוך לשעה 08:30 של אותו יום נשלחה המנוחה באמצעות עובד המעון מר דימיטרי פינסקי לכיתה המכונה "כיתת כלנית".

ז העד דימיטרי פינסקי עצמו, המשמש כאיש אחזקה במעון, סיפר כי בבוקר ה-26.1.1999 נתבקש להוביל את המנוחה באמצעות כיסא הגלגלים המשרת אותה אל הכיתה בה אמורה הייתה לשהות באותו יום מפאת מחלה.

ח כאשר נשאל העד פינסקי האם הבחין על פניה של המנוחה כי הינה סובלת מדבר מה השיב:

"אני לא חושב שהיה משהו שהיה ברמה כזאת שאני הייתי שם לב אליו
ושידליק אצלי נורה אדומה" (בעמ' 136 לפרוטוקול, שורה 17).

המנוחה לא בכתה וכאשר חוסה בוכה, כדבר שבשיגרה הוא דורש לסיבת בכיו.

בכיתת "כלנית" אליה הובלה המנוחה, כיתה בה אמורה הייתה לשהות באותו יום,
נתקבלה המנוחה לטיפולם של המטפלות אלה ברמן ונאדיה לויין.

העדה אלה ברמן סיפרה כיצד קלטה את המנוחה לכיתת "כלנית" סמוך לשעה
08:30 ולדבריה "היא היתה שקטה כמו תמיד... באותו יום היא לא בכתה" (בעמ' 13
לפרוטוקול, שורה 19). מהיכרותה את המנוחה "יכולתי להבחין אם [הקטינה] בוכה
כאשר היא בוכה ולא רגועה" (בעמ' 13 לפרוטוקול, שורה 20).

בהמשך סיפרה העדה כי סמוך לשעה 12:00 עמיתתה לעבודה הגב' נאדיה לויין
פנתה להחליף למנוחה את הטיטול והבחינה כי בטנה נפוחה, ולאחר שזו הפנתה את
תשומת-לבה לעובדה זו ניגשה אף היא לראות במה הדברים אמורים.

במקביל נקראה האחיות הראשית מאחר והמנוחה אף הקיאה את כל אשר אכלה.

כתוצאה מהאמור לעיל סיפרה העדה ברמן בעדותה כי לקחה את המנוחה לחדר
האמבטיה, הניחה אותה בסלסלה המיועדת לצורך שטיפתה, ובסיום חיתלה אותה
והלבישה אותה.

הגב' אלה ברמן מציינת בעדותה כי לא היה על גופה של המנוחה כל סימן שהוא
אשר יהא בו כדי להצביע על חבלה כל שהיא וכשנתבקשה לעיין בתמונות המצורפות
לחוות-הדעת הפתולוגית (ח/א1) בו ניתן לראות את שטפי הדם החיצוניים, השיבה כי
בכל מהלך טיפולה במנוחה לא היו סימנים אלה על גופה.

היות והגב' ברמן הייתה זו אשר נתבקשה במועד מאוחר יותר להוביל את המנוחה
לבית החולים רמב"ם ושהתה במחיצתה בחדר המיון ובחדר הרנטגן ובחזרה לחדר
המיון, הרי נידרש לעדותה גם כאשר נסקור את הקורות את המנוחה בין כותלי בית
החולים.

כפי שכבר צוין קודם לכן, הגב' נאדיה לויין הייתה המטפלת השנייה בכיתת "כלנית"
החל מהשעה 12:00 של יום ה-26.1.1999.

א עדה זו סיפרה כיצד האכילה את המנוחה ולאחר מכן ניגשה להחליף לה את הטיטול. כל שהיה בטיטול היה מעט שתן בלבד והבחינה כי בטנה נפוחה. לא היו כל סימנים לדימום כלשהו באיברי מינה של המנוחה.

ב לדברי הגב' לוין הסתכלה על גופה של המנוחה בהיותה עירומה באמבטיה ולא היו כל סימנים גם כאשר הפכו מצד אל צד על-מנת לנגבה.

ג כאשר הוצגו בפני העדה התמונות מדוח הפתולוג באשר לשטפי הדם המופיעים מסביב לפי הטבעת ולאבר מינה של המנוחה השיבה:

"היא היתה נקיה ולא רק שאני לא ראיתי אלא גם שאר המדריכים לא ראו ואני יכולה לומר את זה לא במאה אחוז אלא פי כמה יותר.

ד

ש. האם יש לך מה להוסיף.

ה. אני המומה לראות את מה שניתן לראות בתמונות" (בעמ' 101 לפרוטוקול, שורות 22-24).

ו

ז על-מנת לסיים פרק זה של עובדות המעון אשר באו במגע וטיפלו באופן זה או אחר במנוחה נציין גם את דבריהן של אחות המרפאה הגב' בלה פרהדיאן והאחות האחראית הגב' מרגלית חפר.

ח

ט הגב' פרהדיאן תמכה בדברי המטפלת לוין כיצד ומתי התגלתה בטנה התפוחה של המנוחה ולבקשתה הושכבה המנוחה על-מנת לבחון את בטנה ולצורך כך אף הזעיקה את הגב' חפר ויחדיו החליטו על הפנייתה לחדר המיון בבית החולים רמב"ם.

י

יא הגב' חפר טענה בפניי כי בחנה את פלג גופה התחתון של המנוחה ולמעט היות בטנה "תפוחה וקשה" היא הייתה נקיה לחלוטין ולא היה דבר ואף לא הפרשה בטיטול באותה עת.

יב

יג כאמור, בשלב זה הוחלט במעון (על-ידי חפר ופרהדיאן) להפנות את המנוחה לחדר מיון ילדים בבית חולים רמב"ם, ולצורך כך מתבקשת המטפלת אלה ברמן להצטרף למנוחה בנסיעה במונית לבית החולים.

11. המנוחה בבית החולים:

א. המנוחה הובאה לבית החולים סמוך לשעה 13:30 וכבר בדרכן (של ברמן והמנוחה) הן פגשו את ד"ר בריק רבקה המשמשת, בנוסף להיותה סגן מנהלת מחלקת ילדים ברמב"ם, גם כרופאה חיצונית של מעון הוד.

ב. לדברי הגב' ברמן כאשר היא הבחינה בד"ר בריק היא פנתה אליה וסיפרה לה כי המנוחה הובאה לחדר המיון בגלל הנפיחות בבטנה.

ד"ר בריק לא בדקה את המנוחה אלא נכנסה יחד עמן לחדר המיון ואמרה לרופאת חדר המיון כי יש צורך לבדוק את המנוחה ואז עזבה את המקום.

ג. אלה ברמן היא זו אשר התבקשה על-ידי האחות (כנראה הגב' אברג'יל זוהרה) להניח את המנוחה במיטה ולהוריד את מעילה, מכנסיה ואת הטיטול. היא לא הבחינה בדימום כלשהו על הטיטול ואף נכחה בבדיקה רקטלית אותה מבצעת רופאת המיון במנוחה בנוכחותה ובנוכחות האחות.

ד. הגב' זוהרה אברג'יל משמשת כאחות אחראית בבית החולים זה כ-6-7 שנים ואחות חדר המיון מעל ל-30 שנה.

עדה זו סיפרה בכנות רבה על כל פעולותיה החל מקבלתה את המנוחה ועד להפנייתה לחדר הרנטגן לצורכי צילום.

ה. ד"ר גבשטיין ביצעה בדיקה רקטלית במנוחה ומציינת בגיליון הקבלה כי למעשה אין מימצא שאינו "תקין", המנוחה עירומה כביום היוולדה, הונחה לפני ד"ר גבשטיין והאחות אברג'יל לבדיקתן ולטיפולן והשתיים לא הבחינו בשטף דם או כל סימן לחבלה במנוחה, בין חיצונית ובין פנימית.

ו. השתיים הללו קובעות חד-משמעית ובלשון שאינה משתמעת לשתי פנים כי לא היו חבלות כלשהן במנוחה כפי שניתן לצפות מהתמונות המצורפות לחוות-דעת הפתולוג (ח/א1), וכי אילו היו קיימות חבלות שכאלה אזי באופן ודאי היו מבחינות בהן.

ז. בתום הבדיקות שבוצעו על-ידי ד"ר ורדית גבשטיין ואברג'יל זוהרה הופנתה המנוחה לחדר רנטגן לצורך צילומים, כאשר מלווה אותה למקום המטפלת אלה ברמן יחד עם הסטז'ר יאסר סוויד.

א ניתן לומר כי לענייננו קיימת זהות בין הגירסאות כפי שבאו לידי ביטוי מפי העדים סוויד לברמן וכן טכנאי הרנטגן, העדים רימה בכצבן וסורין בגסרוב, באשר לקרות את המנוחה בחדר הרנטגן.

הגב' ברמן מלווה את המנוחה בכל מהלך ביצוע הצילומים, נוכחת פיזית בחדר הרנטגן ולאחר סיום הצילומים חוזרת יחד עמה ועם ד"ר סוויד לחדר מיון ילדים.

ב יצוין כי ד"ר סוויד בעדותו אף ציין כי בחדר הרנטגן עמד מאחורי החלון ביחד עם הרנטגנאית (הגב' בכצבן):

"היינו מאחורי החלון, היינו בראיה ישירה על הילדה" (בעמ' 63 לפרוטוקול).

ג צילומי הרנטגן מבוצעים למנוחה מבלי לחשוף את פלג גופה התחתון ובכלל זה מבלי להוריד את הטיטול.

לדברי ד"ר סוויד בהגיעם בחזרה לחדר המיון הוא מבחין כי:

ד "הסדין מלוכלך, כנראה שהיא עשתה יציאה" (בעמ' 63 לפרוטוקול, שורה 21).

ובהמשך כאשר הוא נשאל:

ה "ש. חזרתם לחדר המיון מי קיבלה אתכם.

ת. ד"ר גבשטיין ואחות, זה היה בערך בשעה 15.10 דקות. שמנו לב שהיתה יציאה מאחורה על הסדין. זה היה יציאה שילשולית, אז אמרנו לאחות שיש יציאה אזי האחות ניגשה לנקות, בזה הסתיים תפקידי ועזבתי את המקום" (בעמ' 64 לפרוטוקול, שורות 8-10).

ו גם בהמשך עדותו עומד העד על דעתו כי לא היה מדובר ביציאה דמית אלא ביציאה שלשולית.

ז בעת החזרתה של המנוחה לחדר המיון בסמוך לשעה 15:00 מתחילה את משמרתה האחות נטליה רמפל המקבלת עדכון מקודמתה בתפקיד הגב' אברג'יל, כי יש ילדה

ברנטגן עם בטן קשה ותפוחה וזמן מה לאחר מכן מובאת המנוחה מהרנטגן מלווה במטפלת (ברמן) ובסטז'ר ד"ר סוויד.

א

בתחילה מציינת העדה כי:

"היא [המנוחה – י' א'] היתה מכוסה בסדין וראיתי שהיה דם".

כך היא גם מדווחת ואולם כאשר היא נשאלת:

ב

"ש. פנית למלווה בכל זאת כדי לדעת מה קורה.

ת. ...אני שאלתי אם זה שלשול והיא אמרה שהיא לא יודעת" (בעמ' 59 לפרוטוקול, שורה 22).

ג

אחות זו לגירסתה מנקה את פלג גופה התחתון של המנוחה בחיתול רטוב (לאחר שפתחה את הטיטול שעטף את המנוחה) ומשיבה מפורשות כי לא הבחינה בנצפה מהתמונות ח/א1 וכך גם לא הבחינה בשטפי דם באיזור פי הטבעת (בעמ' 62 לפרוטוקול, שורות 22).

ד

ד"ר איגור נוטנקו, רופא במחלקת ילדים ברמב"ם, היה רופא אשר החליף את ד"ר גבשטיין במשמרת הערב במיון ילדים בשעה 16:00.

לדברי ד"ר נוטנקו בהגיעו למיון נמסר לו כי באחד מחדרי הבדיקה מצויה ילדה קשה וד"ר קסיס מטפל בה. בסמוך לשעה 16:00 נקרא על-ידי ד"ר קסיס "להכניס קטטר לשלפוחית השתן" של המנוחה.

ה

לדברי ד"ר נוטנקו הבחין כי המנוחה מדממת, ניקה את המקום והחדיר את הקטטר.

בתשובה לשאלה השיב כי:

ו

"האיזור היה נקי ולא הבחנתי בשטפי דם חיצוניים" (בעמ' 23 לפרוטוקול, שורה 10).

כאשר הופנה ד"ר נוטנקו לצילומי שטפי הדם כמופיע בתמונות ח/א1 השיב:

ז

- א "אני לא הבחנתי בחבלות שמופיעות בתמונה, ההסבר היחיד שלי הוא שתמונה שניה נעשתה כאשר היא שכובה על הבטן ואני ראיתי אותה כשהיא שכבה על הגב, אני לא הבחנתי בשום חבלה... לא הבחנתי בדימום התת עורי בסביבת פי הטבעת" (בעמ' 24 לפרוטוקול, שורות 8-9).
- ב עד זה נקרא פעם נוספת על-ידי ד"ר קסיס לסייע בפעולות החייאה של המנוחה, כאשר בתשובות לשאלות הוא משיב כי הבחין בדימום וגינלי בעת שהחדיר את הקטטר למנוחה ואולם לא הבחין בסימנים נוספים בהסברו לכך "ואולי בגלל שלא הסתכלתי" (בעמ' 25 לפרוטוקול, שורה 17).
- ג ד"ר קסיס בעדותו סיפר כי סמוך לשעה 13:30-14:00 דווח מחדר המיון על "ילדה עם בטן נפוחה וחשש לחסימת מעיים" ולאחר חזרתה מהרנטגן נקרא לחדר המיון ובעת שד"ר גבשטיין הציגה בפניו את המנוחה, המנוחה הייתה בשוק עמוק והבחין בבטן התפוחה וכאשר לחץ על הבטן "יצא נוזל בצבע קפה, דמי ישן לא טרי, המאפיין של הנוזל הזה שגם היה לה מתחתיה שלולית, הריח שלו היה ריח לא נעים" (בעמ' 26 לפרוטוקול, שורות 14-16).
- ד לגירסת ד"ר קסיס לא ביצע כל בדיקה פולשנית כלשהי במנוחה ולעניין הגדרת פולשנית אף לא בדיקה ידנית ולא במכשיר רפואי אחר. לדבריו, הבחין במבט בלבד על איבר מינה של המנוחה בשטף דם ובדם אשר כאמור נראה לו כלא טרי.
- ה ד"ר שושני מספר כי באקראי בלבד נקלע למקום, קיבל דיווח מד"ר קסיס על היות המנוחה במצב קשה ועל יציאת דם לא טרי מהוגינה וכך גם התרשם בהגיעו למקום ואבחנתו הייתה כי למנוחה אוויר חופשי בבטן וחבלה חמורה בוגינה.
- ו ד"ר שושני לגירסתו אינו מבצע כל בדיקה במנוחה אלא מסתפק בדיווח מד"ר קסיס ובמבט בלבד, מאחר ולדבריו לאחר שנתקבלה החלטה על הצורך בניתוח המנוחה אין טעם בשלב זה לבצע כל בדיקה נוספת.
- ז כאשר לפעולתו בחדר הניתוח, לגירסת ד"ר שושני עובר לנתיחתה ביצע במנוחה בדיקת וגינוסקופיה שהינה סקירת נרתיק באמצעות מכשיר שנקרא רטרוקטור שמפסק ומרחיב את הנרתיק, וכן בדיקה נוספת רקטוסקופיה אותה הוא מתאר בעדותו במשטרה כבדיקה:

"באמצעות צינור חלול באורך של 25 ס"מ כדי לזהות פגיעות ברקטום.
בקצה הצינור ישנו מקור אור ודרך הצינור מסתכלים על הרקטום ובודקים".

א

ד"ר בר יוסף, אשר זומן אף הוא למתן עדות, משמש כמנהל יחידת טיפול נמרץ ילדים בבית חולים רמב"ם.

לדבריו, נקרא על-ידי כירורג מחדר מיון ילדים בין השעות 15:30-16:00 כאשר "כבר נבדקה על ידי כירורגים" והבחין בהסתכלות בלבד כי המנוחה במצב קשה מאוד, בטן מאוד תפוחה עם לחץ דם נמוך וד"ר קסיס הראה לו דימום מהנרתיק.

ב

בנוסף לכך, ציין ד"ר בר יוסף כי ד"ר קסיס בהצביעו על הדימום מהנרתיק אמר כי בבדיקה רקטלית היה חשד לקרע של הרקטום.

ג

ד"ר אבו חתום אוסאמה היה הרופא התורן האחראי באותו יום מטעם מחלקת כירורגית א'.

לדבריו, נקרא לחדר מיון ילדים בסמוך לשעה 17:00 ולשאלתו "מה קורה?" השיב ד"ר קסיס כי קיים חשד לאוויר חופשי בבטן על-פי הצילומים והמדובר הוא בילדה חולה עם עיוותים בגוף ממחלה ישנה.

ד

בתשובה לשאלות המופנות אליו ציין ד"ר אבו חתום כי הבחין בהטומות כפי שמופיעות בתמונות המצורפות לחוות-דעת הפתולוג וזאת ללא כל מאמץ.

ה

12. קיומן של ראיות לכאורה – מתן הזדמנות להבאת ראיות ושמיעת טיעונים:

לאחר שמיעת אותן עדויות ובחינת הראיות אשר באו בפניי עד שלב זה של הדיון, החלטתי ליתן החלטה ולפיה:

ו

"לאחר בדיקת הראיות לכאורה שהוצגו בפני במהלך חקירת סיבות המוות בתיק זה נוצרה אפשרות להורות בסופו של ההליך כי יינתן צו אישום.

לפיכך ובהתאם להוראת סעיף 32 לחוק חקירת סיבות מוות תשי"ח-1958, אני מחליט ליתן לד"ר שושני, מנהל מח' כירורגית ילדים בבית חולים רמב"ם ולד"ר אדמונד קסיס, רופא במחלקת כירורגית ילדים, וכן לבאת כוח בית החולים רמב"ם עו"ד רוזנפלדר-וינטר, הזדמנות להשמיע טיעוניהם ולהביא ראיות המצויות בידם" (בעמ' 145 לפרוטוקול).

ז

- א במהלך ישיבות מספר הביאו הרופאים הנ"ל ראיות שונות מטעמם ובכלל זה השמיעו עדים וכן ניצלו את ההזדמנות שניתנה להם והשמיעו את גירסתם בשנית.
- ב לבית-המשפט הוגשה מטעמם חוות-דעת מומחה של הפתולוג פרופ' אליעזר רוזנמן (110/) ו"השלמה לחוות דעת" (120/).
- ג על-פי העולה מחוות-הדעת הנ"ל (110/), המנוחה סבלה מליקוי מוחלט של התגובה החיסונית הדלקתית וכי כתוצאה מכך:
- אין אפשרות במקרה דנן להתייחס לגיל שטפי הדם באזורי החבלה לפי הבדיקה המיקרוסקופית, לפי הקריטריונים אשר צוטטו על ידי ד"ר קוגל".
- ד עוד עולה מחוות-דעתו של פרופ' רוזנמן כי המדובר במה שמוגדר על-ידי כ"חבלה קודמת בוגינה", חבלה אשר לשיטתו קדמה לתסביב הקיבה שגרמה לנמק ולנקב בקיבה וכי אין לקבוע שסיבת המוות הייתה הלם דמי.
- ה כיממה עובר למתן עדותו בבית-המשפט הגיעה למזכירות בית-המשפט השלמה לחוות-דעת (120/) והפעם קובע פרופ' רוזנמן כי במשטח של רקמה שנלקחה מאזור החבלה ושטפי הדם הכולל עור פי הטבעת והרקטום, נמצאו "טרומבים טריים בורידים בסדר גודל בינוני ובורידים קטנים".
- ו בעדותו בעל-פה הסביר כי לאחר מתן חוות-דעתו הקודמת (110/) עבר שוב על המשטחים ומצא דברים שלא שם לב אליהם בבדיקה הראשונית ומימצאו כמצוין לעיל (120/).
- ז לאור האמור לעיל מסקנתו כי:
- ח "החבלה קרתה לפחות 24 שעות לפני פטירתה".
- ט יצוין כי בעדותו בעל-פה מתייחס פרופ' רוזנמן בהרחבה לאמור בחוות-הדעת הכתובות שלו, תוך שהוא מפנה לקטעי ספרות ומאמרים רלוונטים על-מנת להדגיש, בין היתר, כי אין לקבוע באופן חד-משמעי וודאי את זמן התהוות שטפי הדם התת עורי וכן כי הבדיקה המיקרוסקופית של אזורי החבלה "יכולה להביא להנחות מוטעות" (בעמ' 274 לפרוטוקול, שורה 6).

מכל מקום באם נסכם את חוות-דעתו של פרופ' רוזנמן ניתן לומר כי לדעתו יש להתייחס בספקנות רבה לחוות-דעת פתולוגיות תוך הסתמכות על ספרות ומחקרים ולמעשה ניתן למצוא הנחות ותיאוריות מנוגדות אחת לשנייה:

א

"ינסן אומר הרבה דברים, דברים והיפוכם בספר הזה" (בעמ' 271 לפרוטוקול, שורה 27).

כמו כן העידו ואף הוגשה חוות-דעת מטעמם של שני מנהלי מחלקות כירורגיות ילדים, פרופ' רפאל יודסין, מנהל המחלקה לכירורגיית ילדים בבית החולים הדסה בירושלים (10/) וכן פרופ' וינוגרד מנהל מחלקת ילדים במרכז הרפואי על שם סוראסקי בתל-אביב (40/).

ב

פרופ' יודסין ופרופ' וינוגרד סקרו את נסיבות האירוע מנקודת מבטם כאשר פרופ' יודסין התייחס בעדותו לעדותה ולמימצאיה של ד"ר גבשטיין, ולדבריו בדיקה זו שלא צפתה בהמטומה בפרינאום "אינה משקפת בדיקה ראויה".

ג

לגירסת פרופ' יודסין, בעת תחילתו של הנזק לקיבה כבר קיים היה הנזק בנרתיק, ואת זאת הוא קובע לדבריו על-פי גודל ההמטומה שנצפית מתוך הבטן לכיוון האגן, וכן תיאורו של ד"ר שושני בניתוח הריקמה שהייתה ממוסמסת ובצקתית ולא חיה.

ד

גם פרופ' יודסין טען כנגד מסקנותיו של ד"ר קוגל וטען כי הן תקפות לאדם שהמנגנון החיסוני שלו תקין וכי אין זה המצב במקרה שבפנינו.

ה

למעשה אף טוען פרופ' יודסין כי נזקי החבלה כפי שנתגלו במהלך הנתיחה שלאחר המוות אין בהם בהכרח להביא לזליגה חיצונית מהירה של דם ואף לא התגלותה של המטומה במרווח זמן קצר, אלא לדבריו "כיוון הדמם במקרה הזה לאור עומק החבלה הלך לכיוון מעלה, לכיוון האגן והרים את הרקטורפירנאום בהמטומה שהלכה ונצברה לדעתי במשך שעות ובהחלט יכול להיות תסריט של קרע שלם של הוגינה שמדמם לכיוון פנימי ולא מתבטא בדימום חיצוני וגם לא בדימום תת עורי, קרי המטומה" (בעמ' 203 לפרוטוקול, שורות 8-11).

ו

פרופ' וינוגרד מאמץ אף הוא את התאוריה, כי למעשה החבלה בווגינה קדמה לסבב של הקיבה וכי למעשה סיבת המוות ממנה נפטרה הנערה הינה התנקבותה של הקיבה.

ז

א ניתן ללמוד מעדותו של פרופ' וינוגרד כי להערכתו, מהרגע של התסביב ועד לנקב של הקיבה יכולות לעבור בין 10-12 שעות, כל זאת כאמור כאשר תהליך זה נוצר רק לאחר היווצרותה של החבלה בווגינה.

בנוסף הובאו אנשי סגל רפואי אשר נכחו בחדר הניתוח ואשר העידו באשר למצבה הקשה של המנוחה והבחינו בהמטומה בהגעתה לחדר הניתוח.

ב המתמחים ד"ר נחמה עוקב וד"ר רמי וייס, אשר היו מסונפים בתקופה הרלוונטית ליחידת טיפול נמרץ ילדים ואשר התלוו למקום לד"ר ברייזוף, מנהל יחידה זו.

ג בעדויותיהם של ד"ר עוקב וד"ר וייס נתגלעה סתירה מהותית ובולטת לעין המתייחסת למראה אשר נגלה לעיניהם בהיכנסם לחדר בו שכבה המנוחה. בעוד ד"ר עוקב סיפרה בעדותה כי המנוחה שכבה מכוסה בסדין ולא יכולה הייתה להבחין בפלג גופה התחתון, טען ד"ר וייס כי פלג גופה התחתון של המנוחה היה חשוף ואף הבחין במה שהוא מכנה "יציאה של שלוק דמי".

ד כמו כן אותרה למתן עדות אחות שעבדה בבית החולים בשם נורה כעביה, אשר לא זכרה בדיוק מתי נקראה ואולם לדבריה הבחינה בדימום חזק שלא הפסיק.

13. עובדות שאינן שנויות במחלוקת:

ה העובדות שיפורטו להלן הן עובדות יסוד שאין למעשה מחלוקת לגביהן וזאת כדלקמן:

(א) המנוחה הופנתה לבית החולים עקב סימנים של בטן נפוחה והתקבלה בחדר מיון ילדים בסמוך לשעה 13:30 של יום 26.1.1999.

ו (ב) בחדר מיון ילדים התקבלה המנוחה על-ידי רופאת הילדים הד"ר ורדית גבשטיין יחד עם האחיות אברג'יל זוהרה, אשר ביצעו בה בדיקות שונות.

ז (ג) ד"ר גבשטיין והאחות האחראית אברג'יל הפשיטו את המנוחה במהלך הבדיקות אותן הן ביצעו, ולצדן שהתה מטפלת המעון הגב' ברמן.

ח הללו לא הבחינו במימצא כלשהו ו/או ברמז למימצא כל שהוא, בין אם זה חיצוני ובין אם זה פנימי, מהמימצאים שהתגלו במועד מאוחר יותר על-ידי הפתולוג ד"ר קוגל.

(ד) הד"ר ורדית גבשטיין ביצעה במנוחה בדיקה רקטלית אשר תוצאותיה:

א "אמפולה מלאה בצואה בצבע ובמרקם תקין" (ראה גיליון קבלה ח8/).

כמו כן מציינת הרופאה כי המדובר הוא בחשד לחסימת מעיים.

ב (ה) המנוחה הוכנסה לחדר ניתוח סמוך לשעה 17:40 באותו יום ומותה נקבע בסמוך לאחר השעה 23:00 של אותו לילה (26.1.1999).

14. מן הכלל אל הפרט:

ג כפי שצוין תחילה מהבקשה שהוגשה לבית-המשפט עלה כי:

"חקירת המשטרה... לא הובילה למסקנה חד משמעית באשר לסיבת המוות ובאשר לגורם החבלה וזהות גורם החבלה" (סעיף ה' לבקשה).

ד בשלב העברת התיק לטיפול חלוקות היו הדעות באשר להיכן התרחשה החבלה באמצעות המכשיר הקהה כהגדרת הפתולוג, האם היה זה במעון הוד עובר להעברתה לטיפול בבית חולים רמב"ם או בבית החולים בשלב כלשהו לאחר הגעתה בצהרי יום 26.1.1999 שעה 13:30 או בסמוך לכך, לאחר שנתקבלה בחדר מיון ילדים.

ה תיאורי הפתולוג המתארים את זוועת החבלה בגופה מעוררים חלחלה, מתעדים את הרעה אשר מצאה את אותה ילדה אשר את נסיבות מותה נתבקשתי לחקור, כיצד נגרמה אותה רעה אשר מסתורין מבקש לאפוף אותה עד כי "קל" היה יותר לומר כי לקחה את סודה עמה אל קברה.

ו לא היה כל חולק כי הנזק בלדן הינו פרי חבלה בילדה צעירה ועובדה זו הדירה שינה מעיניי. חבלה שכזו באמצעות החדרת חפץ לגופה של ילדה מוגבלת אשר כל כולה תלויה בחסדי אחרים, אם אמנם נעשה במזיד, הינו מעשה מבחיל, חולני ומזעזע, והיה והתרחש בין כותלי המעון אזי לפנינו עברייני המסתובב עדיין חופשי על כל הסכנה הכרוכה מעובדה זו. מנגד, באם התרחש האירוע בין כותלי בית החולים אזי גם כאן, בין אם זה ביצוע זדוני וחולני ובין אם זו רשלנות רפואית, הרי מן הראוי לעשות כל מאמץ על-מנת לאתר את אשר התרחש.

א בין אם החבלה התרחשה במעון ובין בבית החולים, המדובר הוא באירוע חמור ומזעזע ביותר. לפנינו פגיעה קשה וחמורה בילדה מוגבלת אשר המונח "חסרת ישע" לגביה מקבל את מלוא ביטויו והתגלמותו בילדה אומללה זו, אשר מעת יציאתה לאור העולם חשך עליה עולמה כתוצאה ממגבלות הגוף עמהן נולדה.

ב הנחת היסוד אשר הנחתה אותי בטיפול בתיק זה הייתה כאמור כי עליי לבחון את מעשיו של כל מי שבא במגע עם המנוחה החל מהלילה שקדם להפנייתה לבית החולים ולאחר מכן מרגע קבלתה בבית החולים ואילך.

ג כאן המקום לציין כי לא אחת פניתי בהחלטות מסודרות אשר נשלחו למנהלי המוסדות הללו, ולאחר ייצוג בית החולים רמב"ם אף באמצעות באתר-כוחו, וביקשתי להציג בפניי כל ראייה אשר יהיה בה כדי לסייע בידי בית-המשפט להגיע לחקר האמת בתיק זה.

ד במהלך הדיונים התברר באקראי כי מנהלי בית החולים רמב"ם בחרו לפתוח בערוץ ישיר אל פרקליטת מחוז חיפה.

ט בחקירתו של ד"ר שושני בבית-המשפט נודע לראשונה כי שקופיות אשר צולמו בחדר הניתוח במהלך נתיחתה של המנוחה הועברו ישירות לפרקליטת המחוז ומצויות ברשותה, ודבר קיומן לא היה ידוע כלל אף לחוקרי המשטרה (בעמ' 39 לפרוטוקול).

י השקופיות הנ"ל לא הופנו לבית-המשפט וזאת למרות הדיונים אשר התקיימו בבית-משפט זה ואשר היו בידיעת הכל.

יא בעקבות האמור לעיל, נדרש בית-המשפט לפנות למנהלי המוסדות ולפרקליטת המחוז ולבקש את העברת החומר לידי, וכך אמנם נעשה באמצעות משטרת ישראל (ראה החלטה מיום 14.3.1999 בעמ' 47 לפרוטוקול).

יב יתרה מזו, ביום 28.3.1999 פנה מנהל בית החולים רמב"ם אל פרקליטת המחוז במכתב אשר נדונו "הקטינה" ז"ל – חקירת סיבת מוות" ופותח את מכתבו במשפט: "בהמשך לשיחותינו" (ראה ח14).

יג במזכר נלווה ציין ראש מחלק הנוער במשטרת חיפה כי המסמך הנ"ל (ח14) "נכתב על-ידי מנהל רמב"ם עקב בקשתה של פרקליטת המחוז לאחר שיחה ביניהם".

יד הדברים הנ"ל מדברים בעד עצמם ואיני רואה צורך להוסיף עליהם לצורך החלטה זו.

כפי שכבר ציינתי בתחילת החלטה זו, ביקשתי לנסות ולבחון האם ניתן למקם את המסגרת המוסדית בה בוצעו החבלות כמפורט בחוות-דעת הפתולוג ד"ר קוגל.

א

לצורך הגעה לפתרון סוגיה זו נראה לי כי יש להתמקד בראיות לכאורה, כפי שבאו לידי ביטוי בחקירת סיבות מוות בתיק זה.

אין חולק על כך כי בנסיבות העניין אך טבעי הוא כי תהיינה חלוקות הדעות בין המעון כמסגרת בה שהתה המנוחה ובין בית החולים באשר להיכן ומתי בוצעו החבלות במנוחה.

ב

מטבע הדברים אף אחד מן המוסדות הללו לא לקח על עצמו אחריות אלא נהפוך הוא, ביקש להתנער מכל קשר אפשרי כי החבלות במנוחה נגרמו במהלך שהותה בין כותליו.

ג

יתרה מזו, היו מבין רופאי בית החולים אשר כבר בשלב גביית העדויות הראשוני (ד"ר שושני וד"ר בר-יוסף) טענו כי גרם המוות איננו בהכרח החבלה בלדן אלא אותו נזק אסכמי (נמק) של הקיבה.

ד

סברתי כי מן הראוי לבחון את המסגרת הראייתית אשר באה בפניי בזהירות ובקפידה רבה לאור המשמעות וההשלכות של קביעה זו.

הקביעה באשר למיקום ו/או מסגרת הזמן האפשרית של התרחשות החבלות הינה תולדה של אותן ראיות לכאורה שבאו בפניי, שבמהותן יכולות היו להצביע על כיוונים אפשריים ו/או לחלופין להפריך כיוונים אחרים, וזאת כפי שיפורט בהמשך.

ה

יודגש כי קביעותיו של בית-משפט זה בשלב זה הן כל כולן מתייחסות לתשתית הראייתית הגולמית שהונחה בפני בית-המשפט, ויש לראותן כראיות לכאורה בלבד ולא מעבר לכך.

ו

באת-כוח הרופאים שושני וקסיס בסיכום טיעוניה התעלמה לחלוטין, מסיבות השמורות עמה, מהעובדה כי אין בית-משפט זה יושב בדין בעניינם של הרופאים הנ"ל על-מנת לקבוע את אשמתם או את חפותם, ונמנעה מלהתייחס לחלוטין לשאלת קיומן או אי-קיומן של ראיות לכאורה תוך התייחסות לאשר בא בפני בית-המשפט כראיות לכל עניין דובר כאילו היה בית-משפט זה יושב לחרוץ, כאמור, את דינם במתן הכרעת-דין, ולא היא.

ז

גישה ודרך טיעון המתעלמת כאמור מהעובדה הבסיסית כי על בית-המשפט בהליך זה לקבוע כאמור באם קיימות ראיות לכאורה אם לאו.

א

בהתייחסות נרחבת לחוות-דעתו של הפתולוג ד"ר קוגל טענה הגב' לויין טענות קשות ביותר כנגד מקצועיותו, ונסחפה עד כדי הטחת טענות כי "פעל בחוסר יושר אינטלקטואלי" (בעמ' 285 לפרוטוקול, שורה 23) וכי במכוון נהג "בציטוט סלקטיבי".

ב

יש להצטער על גישה זו אשר מצאה את ביטויה בכל מהלך הדיון בפניי, ולפיה ייתכן וניתן להיבנות מפגיעה ביכולתם ובכישוריהם של אחרים כפי שהדבר נעשה כרמיסה ממש של תפקודן ושמן הטוב של ד"ר גבשטיין והאחות אברג'יל, ובמשתמע גם לגבי הצוות הטיפולי של מעון "הוד" ורופאת המעון ד"ר בריק.

ג

זאת ועוד, הגב' לויין ביקשה את בית-המשפט להעדיף את חוות-דעת המומחים מטעמה, את התרחישים והתאוריות השונות אשר באו מפיהם של מומחים אלה, כל זאת על-מנת לקבוע כי למעשה הנזק בנתיק התרחש בטרם בואה של המנוחה לבית החולים.

ד

בתום בחינה מדוקדקת של התשתית הראייתית הלכאורית אשר הונחה בפניי ניתן לומר כי היה ותאומין חוות-דעתו של הפתולוג ד"ר קוגל והעולה מעדותו בבית-המשפט באשר לסיבת מותה של המנוחה, וכן כי החבלות במנוחה נגרמו במהלך מסגרת הזמן אשר צוינה בחוות-דעתו, הרי החבלה נגרמה במהלך שהותה בין כותלי בית החולים רמב"ם. מסקנה זו יכולה להתבסס על אותן מכלול הראיות לכאורה, הן של עובדות המעון והן של הצוות הרפואי של בית החולים.

ה

מה הן "ראיות לכאורה":

ו

פירוש המינוח "ראיות לכאורה" מצא לא אחת את ביטויו במשפט הפלילי בהתייחס לסוגיית הראיות הנדרשות בהליך הביניים של מעצר עד תום הליכים ואזי אז נדרשו הפוסקים בשאלת קיומן או אי-קיומן של ראיות לכאורה כ"משוכה" ראשונית לצורך מתן החלטה בסוגיה הנ"ל.

ז

קיימת הבחנה ברורה בין ההליך העיקרי בו נקבעות שאלת החפות או האשמה לבין הליך ביניים ודרישת קיומן של אותן ראיות לכאורה בהליך ביניים זה.

לעניין זה, יפים דבריו של כב' הנשיא ברק בבש"פ 8087/95 זאדה נ' מדינת ישראל [8],

בעמ' 146-147:

א

"ראיה לכאורה היא איפוא ראיה אשר טמון בה פונטיצאל ראייתי אשר יוצא מן הכוח אל הפועל בעתיד, בסיום ההליך השיפוטי, בעוד שראיה 'רגילה' נבחנת בסיום ההליך השיפוטי, מתוך הסתכלות מן ההווה אל העבר, הרי הראיה 'לכאורה' נבחנת בתחילה בהליך השיפוטי או במהלכו, מתוך הסתכלות מן ההווה אל העתיד, הערכתה מבוססת על הסיכון הטמון בחיק העתיד להפיכתה לראיה רגילה, מהותה של הראיה לכאורה היא איפוא בפוטנציאל ההוכחתי הטמון בה..."

ב

ובהמשך:

ג

"...ראיות לכאורה להוכחת האשמה' הן איפוא ראיות גולמיות אשר לגביהן קיים סיכוי סביר שעיבודן במהלך המשפט – תוך בחינתן בחקירות, בבחינת אמינות ומשקל יוביל לראיות (רגילות) אשר מבססות את אשמת הנאשם מעל לכל ספק סביר" (שם, בעמ' 147 מול אות השוליים ג).

ד

להלן ברצוני לפרט מקצת אותה תשתית ראייתית לכאורית:

תחילה אבקש להתמקד בחוות-הדעת הפתולוגית של ד"ר קוגל, במימצאים ובמסקנות של חוות-דעת זו, אשר מטבע העניין הינה חוות-דעת אובייקטיבית שגם אם ייתכנו השגות באשר למסקנה הסופית הרי אין ולא יכול להיות חולק באשר למימצאים האובייקטיביים באשר למהותן של החבלות שנמצאו על גופה של המנוחה.

ה

יתרה מזו, חוות-דעת זו, שהינה כאמור חוות-דעת אובייקטיבית, איננה נגועה בחשד למשוא פנים או להעדפת צד זה או אחר אלא קביעות ומסקנות של הפתולוג על-פי ניסיונו והשכלתו בתחום זה של הרפואה המשפטית.

ו

בתחילת החלטה זו ציינתי את עיקרי חוות-הדעת כפי שבאו לידי ביטוי בעמ' 12 בחוות-דעת זו.

בין היתר קבע הפתולוג כדלקמן:

ז

"2. הנזק ללדן נגרם מחבלה קהה באמצעות החדרת עצם נוקשה ללדן מבחוץ פנימה פחות מ-12 שעות לפני מותה (וכנראה פחות מ-8 שעות

ממועד מותה). הערכה זו מבוססת על מדדים באנשים ומערכת חיסונית תקינה".

א

חוות-הדעת מניחה בפנינו את העובדות הבאות:

(א) איפיון החבלה כחבלה שנגרמה "מחפץ קהה".

ב

(ב) אופן ביצוע החבלה "החדרת עצם נוקשה".

(ג) קביעת מסגרת זמן שבו על-פי המשוער נגרמה החבלה.

כאשר הקביעות הנ"ל מבוססות על-פי מיטב ניסיונו המקצועי כפתולוג במכון לרפואה משפטית ומתבססות על פרמטרים מדעיים הנהוגים במכון הפתולוגי.

ג

גם אם אל לנו להיכנס לשאלות של מהימנות בשלב דיוני שכזה, הרי בהחלט ניתן להתרשם מעבודתו המעמיקה והיסודית של ד"ר קוגל כפי שבאה לידי ביטוי בחוות-הדעת שהוגשו לבית-משפט זה ומעדותו בפני בית-משפט זה.

ד

מעדותו של הפתולוג בבית-המשפט עולה כי עובר למתן חוות-הדעת ביקר הן בבית החולים והן במעון, שוחח עם עובדים ורופאים, עמד לרשותו תיעוד רפואי אשר כלל גיליון הניתוח, מסמך של ד"ר שושני אשר הוכן ונערך לאחר מכן ותוצאות הבדיקה שנערכה לחלקים ממערכת העיכול של המנוחה שנכרתו בעת הניתוח מגופה.

ה

וכן יותר מכל ומעל לכל, פתולוג זה היה הפתולוג אשר גופת המנוחה הייתה מונחת בפניו והוא זה אשר ביצע בפועל את הניתוח שלאחר המוות ואת מכלול הבדיקות אשר הביאו למימצאיו ומסקנותיו כפי שפורטו בחוות-הדעתו ובעדותו.

ו

מן הראוי לציין כבר בשלב זה כי הפתולוג אינו שולל תרומה למותה לתסביב הקיבה של המנוחה ואולם לדבריו:

"אין ספק שמה שהתחיל את ההדרדרות זה היה הנזק החבלתי" (בעמ' 122 לפרוטוקול, שורה 6).

ז

לעניין זה של מסגרת הזמן בה בוצעה החבלה במנוחה מן הראוי לצטט מדבריו של הפתולוג ד"ר קוגל וזאת כדלקמן:

א. ש. אתה מציין לאחר הבדיקה שלאחר המוות כי אתה מבחין 'בקרע בצורת משולש בדופן האחורית השמאלית של הלדן נמצא קרע פעור וסביבו דימום נרחב בצבע סגול', זה נכון שחבלה שכזו מחייבת דליפה או יציאת דם מאותו מקום של הפצע.

א

ב. ת. אולי לשון הדוח יובשנית אך זו חבלה מאוד מאוד חמורה, לדעתי מחייבת דליפה של דם הן לתוך חללי הגוף והן החוצה.

ב

ג. ש. האם תיתכן פגיעה שכזו, חבלה שכזו, שלא תביא ליציאת דם החוצה.

ד. ת. זאת אפשרות קלושה למדי, קיימת אך היא קלושה למדי" (בעמ' 123 לפרוטוקול, שורות 19-23).

ג

ובמקום אחר:

ה. ש. חבלה קשה שכזו שגורמת לקריעת כלי דם מביאה מטבע הדברים גם לאותם המטומות תוך זמן קצר מאוד.

ד

ו. ת. לדעתי כן בייחוד כפי שמודגם בתמונה מס' 18.

ז. ש. תוך כמה זמן המטומה כזו יכולה להתגלות על פני השטח.

ח. ת. לא יותר מחצי שעה אבל סביר להניח שזה מהר מאוד, אפילו דקות ביחוד בגלל הזמן הקצר, בגלל שילדה קטנה ולא שמנה עם רקמות יחסית דקיקות והזמן שלוקח לכדוריות לנדוד עד שתגענה למקום באור שניתן לראות אותם הוא קצר" (עמ' 124 לפרוטוקול, שורות 8-12).

ה

ט. ד"ר קוגל קובע בחוות-דעתו כאמור כי החבלה באמצעות עצם נוקשה בלדן מבחין פנימה פחות מ-12 שעות לפני מותה וכנראה פחות מ-8 שעות ממועד מותה.

י. בעדותו של ד"ר קוגל בבית-המשפט הוא אינו מסתיר את דעתו לכל אורכה ורוחבה של עדות זו כי החבלה בנרתיק המנוחה הייתה כה קשה וחמורה עד כי הזליגה הדמית האמורה להתגלות והיווצרות ההמטומות (במקרה הנוכחי של המנוחה) חייבות להיות בסמוך מאד לביצוע החבלה במנוחה, והנחה זו הינה ההנחה המועדפת עליו על פני כל

ז

תרחיש כי המדובר הוא בחבלה "חבויה" אשר נתגלתה כעבור שעות רבות ממועד התרחשותה.

א

מכאן על פניו מסגרת זמן זו מביאה את ביצוע החבלה במנוחה לתוך שערי בית החולים (כניסה בסמוך ל-13:30, פטירה לאחר השעה 23:00).

ב

לבית-המשפט הוגשו כאמור חוות-דעת של הפתולוג פרופ' רוזנמן, אשר גם לגביו ניתן לומר כי עשה עבודה יסודית ועשה הן בכתב והן בעל-פה להציג ולבסס מסקנות שונות מאלה אליהן הגיע ד"ר קוגל.

ג

זה המקום לציין כי אין בית-משפט זה מעדיף ו/או מבכר חוות-דעתו של ד"ר קוגל על פני חוות-דעתו של הפתולוג רוזנמן וחוות-דעתם של פרופ' יודסין ווינוגרד, ואולם בחוות-דעת זו ובעדות בבית-המשפט יש כדי ראיה לכאורה על כל המשתמע מהגדרתו של מונח משפטי זה, ולא מן הנמנע שבית-המשפט בכל זמן עתידי ייתן לה משקל יתר על פני כל חוות-דעת אחרת וזאת בנסיבות העניין שבפנינו, גם אם כאמור אין לו לבית-המשפט להיכנס לקביעות שכאלה בדיון היום.

ד

למרות האמור לעיל ביקשתי לא לומר די בכך ולבחון קשת רחבה של היבטים נוספים היכולים, בין אם זה לאשש קביעה זו ו/או לחלופין להפריכה ו/או להעמידה בספק, ובכלל זה את אותן ראיות לכאורה שבאו בפניי במהלך שמיעת טיעוני הרופאים שושני וקסיס, לאחר שניתנה להם האפשרות לעשות זאת על-פי סעיף 32 לחוק, ואולם נראה כי קביעה זו (של הפתולוג ד"ר קוגל) יכולה להיות נתמכת בראיות לכאורה אחרות השלובות זו בזו ואשר יש בהן כדי להצביע בסופו של דיון ושמיעת אותן ראיות לכאורה על כך כי החבלה במנוחה נגרמה במהלך ובזמן שהותה בבית החולים רמב"ם, קרי לאחר הגעתה לחדר המיון ילדים.

ה

ו

זכור, המנוחה נכנסה בשערי בית החולים בסמוך לשעה 13:30 ועל כך אין חולק.

מן הראוי לציין מימצאים נוספים בחוות-דעת זו, וזאת באשר לאופיו של הנזק אשר התגלה בגופתה של המנוחה וזאת כדלקמן:

ז

"ברירית הכניסה ללדן מצד שמאל ובמעבר בין הרירית לשפות הפות נמצא קרע בצורת משולש שבסיסו לכיוון אחורה. בדופן האחורית ובדופן השמאלית של הלדן נמצא קרע פעור וסביבו דימום תת עורי נרחב בצבע סגול" (סעיף 5 בעמ' 3 לחוות-הדעת).

במקום אחר תחת הכותרת:

"בדיקת הלבדן, הרחם והטפולות לאחר קיבוע בפורמלין":

א

"בדופן האחורית והשמאלית של הלבדן נמצא קרע פגור ונרחב עם הרס מוחלט וחסר של רוב הדופן שרידי הדופן שנותרו תפורים על ידי תפרים כירורגיים עם הקיר הקדמי של המעי הישר. בכל דפנות הלבדן וברקמת השומן בשפתיים נמצא דימום נרחב..." (בעמ' 7 לחוות-הדעת).

ב

למימצאים הללו משמעות רבה וזאת לנוכח גירסת עובדות המעון אשר באו במגע רצוף והדוק עם המנוחה בלילה וביום שקדמו להפנייתה לבית החולים, ואשר למרות העובדה כי גופה העירום נגלה בפניהן לאחר שהחליפו לה מספר פעמים טיטולים, רחצו ושטפו אותה באמבטיה לפחות פעמיים בבוקר ובצהרי ה-26.1.1999, לא ראו דבר וחצי דבר מכל אותם שטפי דם של תוצאת החבלה במנוחה אשר לדברי הפתולוג:

ג

"כדי להבחין בממצאים האלה די במבט, להעיף מבט..." (בעמ' 129 לפרוטוקול).

ד

הפתולוג חוזר ומדגיש כי "במבט בלבד" ניתן היה להבחין במימצאים החיצוניים של החבלות ואף לא נדרש פיסוק מיוחד של רגלי המנוחה (בעמ' 129 לפרוטוקול, שורות 12, 18).

ה

גירסתן של עובדות המעון אשר טיפלו במנוחה עובר להעברתה לבית החולים, במסגרת הלילה והיום שקדמו להעברתה לבית החולים, הייתה כי בעת העברתה לחדר המיון למיטב ידיעתן לא נחבלה המנוחה באופן כלשהו והובלה לבית החולים ללא שהיו על גופה סימני חבלה כל שהם, וזאת כפי שפורט מסקירת תמצית עדותן בבית-המשפט וזאת לאחר שגופה העירום של המנוחה היה לנגד עיניהן.

ו

למעשה ניתן למצוא תימוכין לגירסה זו מעדותן של רופאת חדר המיון הד"ר ורדית גבשטיין והאחות האחראית הגב' אברג'יל זוהרה אשר קלטו את המנוחה בחדר מיון רמב"ם, ואשר גופה של המנוחה נחשף לנגד עיניהן ולא הבחינו דבר וחצי דבר מהנצפה בתמונות שבחוות-דעת הפתולוג.

ז

יתרה מכך, הד"ר גבשטיין מבצעת למנוחה בדיקה רקטלית ועל-פי מימצאיה תוצאות הבדיקה הינן תקינות לחלוטין.

עובדה זו באה לידי ביטוי גם ברישומיה על גיליון הקבלה של המנוחה בה היא מציינת כי ערכה למנוחה בדיקה רקטלית ותוצאותיה כדלקמן:

א

"אמפולה מלאה בצואה בצבע ומרקם תקין" (ראה ח8/).

למעשה אין חולק, אפילו לדעת המומחים שבאו מטעם באת-כוח שושני וקסיס, כי חבלה שכזו בנרתיק המנוחה, אם אכן התרחשה קודם לכן, אמורה להיות מאובחנת בבדיקה רקטלית.

ב

עובדה זו של אי-הימצאות החבלות בעת כניסתה של המנוחה בין כותלי בית החולים נתמכת בגירסאותיהן החד-משמעיות של האחות אברג'יל זוהרה וד"ר גבשטיין.

ג

באשר לטיפול במנוחה סיפרה הגב' אברג'יל כדלקמן:

"לנו נמסר שלילדה יש הקאות ובטן נפוחה. הרמנו את הילדה מהעגלה למיטה, לקחנו סימנים: לחץ דם, דופק, הרכבנו לה עירוי ובדיקות דמים, לאחר מכן היתה בדיקה פיזיקלית של הרופאה, אני הורדתי לה את הטיטול לחלוטין, הטיטול היה יבש, בשעה שהורדתי את הטיטול אני הסתכלתי על הילדה, על איברי המין של הילדה לא הבחנתי בפציעה הילדה היתה נקיה לחלוטין" (בעמ' 17 לפרוטוקול, שורות 14-17).

ד

כאשר בית-המשפט מפנה את העדה לתמונות בדוח הפתולוג ח/א1 היא משיבה:

ה

"בשום אופן לא היו חבלות כאלה בחלק התחתון של גופה של [הקטינה], העור היה נקי לחלוטין, הילדה היתה נקיה והיתה מטופחת, זה לא מסתדר עם מה שאני רואה בתמונה לבין מה שאנו ראינו, ממש לא" (בעמ' 17 לפרוטוקול, שורות 22-23).

ו

העדה שוללת בתשובה לשאלת בית-המשפט הפרשה כלשהי מגופה של המנוחה. היא מציינת:

"אילו היתה בעיה וגינלית ובכלל זה הפרשה היינו פונים ליעוץ גניקולוגי" (בעמ' 18 לפרוטוקול, שורה 25).

ז

ד"ר גבשטיין ורדית שהינה כאמור מתמחה ברפואת ילדים עובדת מחלקת ילדים בבית החולים רמב"ם סיפרה על הבדיקות אותן ביצעה במנוחה עם קבלתה ובכלל זה בדיקה רקטלית וזאת כדלקמן:

"האחות מדדה חום ולאחר מכן אני ביצעתי בדיקה רקטלית שהראתה למעשה מעט צואה בצבע כהה, תקין ללא דם, בזמן שאני בודקת אותה היא שוכבת על המיטה, אני הסתכלתי עליה ועל חלקה התחתון, הסתכלתי על איבריה חיצונית... לא הבחנתי בדימום כלשהו, לא היה שום דימום משום מקום, לא מהנרתיק, לא מפי הטבעת אני לא ראיתי. אם היה הייתי רואה, הטיטול שלה היה נקי לחלוטין" (בעמ' 19 לפרוטוקול, שורות 18-19, 25-24).

א

ב

גם ד"ר גבשטיין הופנתה על-ידי לנצפה מהתמונות המצורפות לחוות-דעת הפתולוג ותשובותיה:

"בבדיקה ראשונית של הילדה על ידי ובכלל זה ביצוע הבדיקה הרקטלית לא הבחנתי בחבלות ובמה שניתן לראות בתמונות ח/א1 ואילו היו קיימים הייתי רואה אותם בוודאות" (בעמ' 21 לפרוטוקול, שורות 10-12).

ג

יתרה מזו משיבה:

"זה נכון שאני זוהרה (האחות אברג'יל – י' א') הורדנו ל[קטינה] את הטיטול, הטיטול היה נקי, אני לא ראיתי סימנים של שטיפי דם בבטן" (בעמ' 21 לפרוטוקול, שורה 13).

ד

זאת ועוד; בתשובה לשאלת בית-המשפט היא משיבה:

ה

"לדעתי ברגע שנוצר הקרע היא צריכה לדמם, כמה דימום אני לא יודעת. אם הילדה היתה מגיעה אלי עם פצע כזה הייתי מבחינה בכך, אם היה קרע פנימי לא הייתי מבחינה בו בשום מקרה, מה שהוצג בפני אתמול בתמונות כן הייתי מבחינה" (בעמ' 22 לפרוטוקול, שורות 7-9).

ו

הפתולוג ד"ר קוגל מציין לעניין זה כדלקמן:

"הממצא הזה מפריע לי במידה מסוימת כיוון שמי שראה את התמונות מדוח הנתיחה, מפנה ל/א1 ובמיוחד תמונה 6 אני מניח שעם נזק כזה כפי שמוצג בתמונה 6 נראה פי הטבעת של המנוחה וכל אדם גם אם אינו רופא שרואה חבלה כזו היה מבחין שמהו לא בסדר ומשהו לא כשורה שם לא

ז

כל שכן רופאה שמבצעת בדיקה רקטלית ולכן אני מניח שבשלב הבדיקה הנזק הזה לא היה קיים" (בעמ' 122 לפרוטוקול, שורות 25-28).

א

לאופייה ומהותה של הפגיעה כמצוין לעיל חשיבות רבה באשר לזליגה דמית ולשטפי הדם הנרחבים אשר נתגלו באיזור פי הטבעת ובמקומות נוספים בפלג גופה התחתון של המנוחה ועל כך עוד ארחיב בהמשך.

ב

לפנינו תמונת מצב ולפיה כל אותן עובדות המעון, מטפלות ואחיות אשר טיפלו כאמור במנוחה ואשר איברי מינה התחתונים היו חשופים בפניהן באופן תדיר במהלך הלילה והיום שקדם להעברתה לבית החולים, לא הבחינו בדבר וחצי דבר אשר יש בו כדי להצביע על החבלה במנוחה.

ג

לא הייתה כל יציאה דמית כמו גם לא היו המטומות אשר נצפו בכל אותם שלבים.

יתרה מזו, כאמור, המנוחה נבדקת כפי שמתואר בפנינו בבדיקה יסודית ביותר עם קבלתה למיון על-ידי אחות ותיקה ומנוסה מאוד ורופאה, אשר גם אם קיים ניסיון לפגום במהימנות בדיקתה (ראה עדותו של ד"ר בר-יוסף ועדות פרופ' יודסין), אזי זו הרופאה האחראית באותה עת בחדר מיון ילדים ואין בילתה.

ד

ואשר לגביה ציינה ד"ר בריק בעדותה כי היא מכירה אותה מבחינה מקצועית, קיבלה אותה להתמחות, התרשמה ממנה לטובה מאוד מבחינה מקצועית (בעמ' 53 לפרוטוקול, שורה 16).

ה

מן הראיות המוצגות בפנינו עולה כי אין חולק בדבר העובדה שהמנוחה במהלך קבלתה לחדר המיון ובכלל זה בבדיקות שנערכו לה על-ידי ד"ר גבשטיין והאחות אברג'יל ולאחר מכן כאשר היא הופנתה לחדר הרנטגן, בכל אותה עת היא הייתה מלווה ליווי צמוד על-ידי המטפלת הגב' ברמן ויחד עמה בכל אחת "מהתחנות" הללו אישי הצוות הרפואי, למעט עד לתחילת טיפולם של ד"ר שושני וד"ר קסיס במנוחה בחדר מיון ילדים לאחר החזרה מהרנטגן, שלב בו היא המתינה במסדרון חדר המיון למעלה משעה.

ו

אני ער להבדלי הגירסאות, ה"עמעום" ומה שיכול להתפרש כאי־בהירות במצבה של המנוחה לאחר חזרתה מהרנטגן בשאלת מהות ההפרשה אשר אובחנה על-פי הגירסאות השונות.

ז

טוענת באת-כוח הרופאים שושני וקסיס כי כבר ברנטגן החלה למעשה המנוחה לדמם, האומנם?

א

איני סבור כי הראיות לכאורה אשר באו בפניי יש בהן כדי לתמוך בגירסה זו.

אילו הייתה יציאה דמית ברנטגן, סביר להניח שהסטאז'ר ד"ר סוויד, יחד עם הרנטגנולוגים שאף הם אנשי הסגל הרפואי, היו מבחינים בכך.

ב

ד"ר סוויד, המלווה את המנוחה יחד עם המטפלת ברמן עד לחזרתה למיון ילדים, חוזר כמה פעמים על דבריו כי לא הייתה כל יציאה דמית ברנטגן (בעמ' 65 לפרוטוקול, שורות 14-16) וכך גם בחזרה:

"זו לא הייתה יציאה דמית" (בעמ' 65 לפרוטוקול, שורה 23).

ג

הוא מתייחס מפורשות ליציאה כיציאה שלשולית (בעמ' 64 לפרוטוקול, שורה 10 ובעמ' 65 לפרוטוקול, שורה 24).

בחזרה מחדר הרנטגן לאחר שמאובחנת היציאה השלשולית מתבקשת הגב' ברמן, אשר עד לאותו שלב צמודה למנוחה, על-ידי האחיות ומפל לסייע בהחלפת הטיטול, ולאחר שהיא מסרבת מתבקשת להמתין מחוץ לחדר בו נמצאת המנוחה באותה עת.

ד

גם הגב' רמפל, אשר כפי שראינו אינה בטוחה באשר לזהות היציאה מן המנוחה, בין אם זה יציאה דמית ובין אם זה יציאה שלשולית (ראה בעמ' 167 לעיל) כאשר מוצגות בפניה התמונות המצורפות בחוות-דעת ואשר מנקה את המנוחה בחיטול רטוב משיבה:

ה

"ביהמ"ש מפנה את העדה לח/א1 והיא משיבה מה שאני רואה בתמונות לא ראיתי.

ש. לא ראית שטפי דם.

ו

ת. לא באיזור פי הטבעת. לא ראיתי" (בעמ' 62 לפרוטוקול, שורות 20-18).

בשלב החזרתה מהרנטגן ד"ר גבשטיין מתייחסת בנשימה אחת ל"דימום" ול"צואה חומה דמית".

ז

אחד המאפיינים הבולטים המוזכר לא אחת על-ידי הנוכחים בשלב זה הינו הריח "המסריח" של אותה זליגה, יציאה מגופה של המנוחה והסברו של הפתולוג ד"ר קוגל היה כי היה זה הנמק במעי "נמק במעי עושה ריח יותר מאשר דם ישן, לפעמים אפשר להריח דרך פי הטבעת כאשר יש הפרשה או משהו כזה" (בעמ' 130 לפרוטוקול, שורה 21).

באשר לעדותה של מי שהייתה אחות באותה עת ואשר אותה על-ידי הרופאים שושני וקסיס והובאה למתן עדות, הגב' נורה כעביה, הרי עדה זו אמנם מתייחסת ליציאה דמית ואולם "לא זוכרת בדיוק שעה" של הגעתה וסיוע בטיפול במנוחה ואף ניסיון "למקם" אותה ללוח זמנים כלשהו הקשור בנוכחותם של אחרים במקום כדוגמת ד"ר וייס יש בו כדי לעורר סימני שאלה לעיתוי נוכחותה במקום.

יתרה מזו, נשאלת השאלה כיצד משתלבת עדותה וגירסתה בגירסתו של ד"ר קסיס עצמו, המספר בעדותו השנייה כיצד נכנס לחדר בו שכבה המנוחה, הוצגה בפניו על-ידי ד"ר גבשטיין, החל בבדיקתה על-ידי ניקוש הבטן ובשלב זה הוא מופתע ממה שהוא מגדיר "יציאת דם ישן בצבע שחור מאזור הגנטלי של המנוחה" (בעמ' 245 לפרוטוקול, שורה 21).

זאת ועוד, לגירסתו משיבה לו ד"ר גבשטיין שהיא רואה את זה בפעם הראשונה.

כיצד אם כן דברים אלה משתלבים עם עדויותיהן של הגברת רמפל וכעביה?

אם כן אמנם עניין לנו בהמטומות המופיעות בדרך כלל מאוחר לאחר חבלה ואולם בשלב זה אנו כשעתיים לאחר קבלה בחדר המיון (גבשטיין, אברג'יל – רנטגן – רמפל).

חיזוק לעובדה כי גם לאחר חזרתה של המנוחה מהרנטגן עדיין לא היה סימן לחבלה כלשהי הינם דבריה של הגב' אלה ברמן כי נכחה בהחלפת הטיטול ולא ראתה פצע או דם אלא "נוזל בצבע חום" (בעמ' 15 לפרוטוקול, שורה 10) ואז היא מתבקשת לעזוב את החדר.

כך גם עדותו של ד"ר נוטנקו כאשר "קיבל את המחלקה" מד"ר גבשטיין בשעה 15:45 והייתה יחד עמו ולדבריו "אף אחד לא קרא לנו ואמר לנו שהילדה מדממת" (בעמ' 23 לפרוטוקול, שורה 29).

עוד עולה מעדותו כי "קסיס טיפל בה עוד 15 דקות" עד לרגע בו הוא נקרא על-ידי ד"ר קסיס לסייע לו בהכנסת הקטטר ואז הוא רואה לראשונה זליגה דמית, אבל עדיין לא שטפי דם (בעמ' 24 שורה 23).

לדעת כולי עלמא שטפי הדם, בלעז "המטומות", מופיעים זמן מה לאחר התרחשותה של החבלה. הייתה מחלוקת מומחים באשר למשך הזמן עד להופעתן של אותן המטומות לאחר חבלה, כאשר מומחי הרופאים שושני וקסיס, מדגישים כי הדבר יכול להיערך זמן רב של שעות לעומת חוות-דעתו של ד"ר קוגל, אשר בנסיבות העניין של הילדה שבפנינו מדבר על זמן קצר ביותר, יוצא מכאן כי אם תתקבל דעתו של ד"ר קוגל אזי גם בכך יש לרמז כי ייתכן והחבלה התרחשה זמן קצר קודם לכן.

א

יש לזכור כי בואם של הכירורגים (שושני וקסיס) למיון ילדים אינו בעקבות דיווח בקשר לחבלה, אלא לחסימת מעיים על-פי אותם סימפטומים המאובחנים כבר בקבלתה על-ידי ד"ר גבשטיין ומקבלים חיזוק מאוחר יותר בצילום הרנטגן של מה שמכונה "בטן ריק".

ב

זאת ועוד, עולה לכאורה כי עד להגעתו של ד"ר קסיס למיון ילדים, אין למעשה סימנים לזליגה דמית כלשהי ומכאן גם לחבלה כל שהיא ובשלב זה לדברי ד"ר גבשטיין "באותו רגע הטיפול [בן קטינה] עבר לד"ר קסיס והיא היתה באחריותו" (בעמ' 21 לפרוטוקול, שורה 29) ומי שהצטרף אליו בסמוך ומיד לאחר מכן זה ד"ר שושני.

ג

למעשה בשלב זה נכנסים לתמונת הטיפול במנוחה הכירורגים: ד"ר קסיס וד"ר שושני אשר למעשה מחלקתם דווחה על קבלתה בחשד לחסימת מעיים והופנתה לצילום כבר בצהרי אותו יום. בשלב זה כאמור המטפלת, אלה ברמן, אינה בצמוד למנוחה אלא מחוץ לחדר הטיפולים.

ד

ד"ר נוטנקו נקרא על-ידי ד"ר קסיס לטפל במנוחה לאחר שזה האחרון כבר מטפל בה זמן מה, לדבריו מתבקש על-ידי ד"ר קסיס להכניס לה קטטר בסמוך לשעה 16:00, מעדותו עולה כי לא הבחין בחבלות שמופיעות בתמונות המוצגות בפניו גם אם באותו שלב כבר הבחין בדימום וגינלי.

ה

בעניין זה נציין את דבריו של ד"ר אבו חתום אשר נקרא אף הוא למיון ילדים בסמוך לשעה 17:00.

ו

ש. זה נכון שאם אני מכניס קטטר למנוחה היית חייב להבחין בהמטומות.

ז

ת. חובה.

- ש. זה נכון שגם אם מבצע בדיקה רקטלית והיא שוכבת חשופה אני חייב להבחין בהמטומות שראית.
- ת. חובה".
- א
- ב. תמוה הדבר כי ד"ר שושני טוען: "בשלב שאני באתי אני בדקתי את החולה, את הבטן את מצב הכללי" (בעמ' 36 לפרוטוקול, שורות 2-5) לא דאח דבר ולא שמע דבר (בעמ' 44 לפרוטוקול, שורה 24) וזאת בניגוד לגירסת ד"ר קסיס כי הבחין בהמטומה וכי אף הסב את תשומת לבו.
- ג. אין חולק על כך כי גם לאחר שעל-פי הנטען דיממה המנוחה דימום וגינלי לא מתבקש ייעוץ גניקולוגי, יהיה מי שיתמה באשר לעובדה זו וזאת לאור התשובות אשר ניתנו על-ידי ד"ר נוטנקו:
- אני מערב יעוץ גניקולוגי כאשר יש דימום וגינלי" (בעמ' 23 לפרוטוקול, שורה 13).
- ד. ד"ר גבשטיין:
- "אם הייתי מבחינה בדימום וגינלי, הייתי מזמינה רופא גניקולוג" (בעמ' 21 לפרוטוקול, שורה 23).
- ה. בניגוד לשלילה המוחלטת של ד"ר שושני וקסיס באשר לצורך לקבלת ייעוץ גניקולוגי, נדמה כי ניתן להבין מדבריה של ד"ר בריק, סגנית מנהלת מחלקת ילדים, כי היא מתייחסת באהדה לגישת נוטנקו וגבשטיין בדבר הצורך בפנייה לייעוץ גניקולוגי (בעמ' 54 לפרוטוקול, שורות 12-14).
- ו. כפי שצינתי אני ער למה שיכול להתפרש כאי-בהירות בשאלת מהות ההפרשה מהמנוחה בחזרתה מהרנטגן וההשלכה שיש לעובדה זו על תזמון החבלה.
- ז. מן הראוי לציין כי לא מעטים הם התיקים הפליליים הנחקרים ולאחר מכן נדונים בבית-המשפט אשר בהם קיימת עמימות, אי-בהירות, הבדלי גירסאות ומה שניתן לכנות כ"שטח הפקר" בו מטבע הדברים חשוד בשלבי חקירה ונאשם במהלך הדיון בבית-המשפט, יש לו עניין בקיומו ומבקש להיכנס לתוכו ולהיבנות ממנו, ואולם מתפקידו של השופט "להלך" בין הראיות לכאורה, להפעיל את ניסיונו, מקצועיותו ואת מבחני השכל הישר וההיגיון הפנימי של אותן ראיות על-מנת להסיר את האובך המאיים לכסות את

הראיות שבפניו ולהוציא מסקנותיו בין אם זה לכף זכות ובין אם זה לכף חובה, על-פי הניתוח העובדתי והמשפטי המתחייב מבחינת אותן מכלול ראיות.

א

במאמר מוסגר יצוין כי בשלב של הבאת הראיות לא רק שבאת-כוח הנאשם עומדת על משמרתה לבצע את משמרתה כדבעי אלא גם ולא פחות מצפים מבאת-כוח התביעה לעשות את מלאכתה נאמנה בצורה מושכלת של הבאת ראיות, חקירה ראשית ונגדית וכיו"ב.

ב

תמונת המצב המצטיירת בפנינו הינה כי למעשה בבדיקה בקבלה על-ידי הצוות הרפואי כמצוין לעיל לא נצפה דבר וחצי דבר למרות הבדיקות היסודיות שמתבצעות במנוחה, ובחזרה מחדר הרנטגן מאובחנת אותה יציאה שלשולית כהגדרת ד"ר יאסר סוויד.

ג

גם באותו שלב של הכנסת הקטטר על-ידי ד"ר נוטנקו בסמוך לשעה 16:00 אינו מבחין בהטומות.

ד"ר שושני בגיליון הניתוח אותו הוא מוצא לנכון להוציא מתחת ידו למחרת היום מציין:

ד

"בת 11 שנים מאושפזת 'במוסד הוד' התקבלה במצב של הלם תת נפחי חמור ובאי ספיקה נשימתית" (ח/13).

קביעה זו של ד"ר שושני ניתן להגדירה כקביעה אשר אין בה כל ממש, כפי שניתן לראות מעדותה של ד"ר בריק רופאת המעון ועובדת בית החולים רמב"ם כאחת אשר הייתה הראשונה לפגוש במטפלת ובמנוחה בהגיעם לבית החולים:

ה

"ש. את בעדותך במשטרה נשאלת לגבי הפגיעה אם היא חדשה או לא, אם נגרמה יום לפני כן ואת ציינת שלדעתך הפגיעה היא חדשה וטריה.

ו

ת. אמרתי זאת על סמך כך שכאשר הילדה הגיעה למיון היא היתה בהכרה מלאה, בדיקות הדם שנעשו לה לא הראו על קטטורופה מתמשכת" (בעמ' 56 לפרוטוקול, שורה 28).

ז

א יתרה מזו, גם מעדותן של ד"ר גבשטיין והאחות זוהרה אברג'יל לא ניתן לומר כי המנוחה נתקבלה במצב של "הלם תת נפחי חמור ובאי ספיקה נשימתית" כהגדרת ד"ר שושני בגיליון אותו הוא טורח להוציא למחרת יום מותה של המנוחה – 13/13.

ב מדוע אם כן מוצא לנכון ד"ר שושני לקבוע קביעה חד-משמעית זו? קביעה אשר על-פי אותן ראיות לכאורה אין לה כל בסיס. האם יעלה על הדעת כי המנוחה במצב שכזה, כמתואר על-ידי ד"ר שושני, מצויה הייתה כבר כשעתיים וחצי למן קבלתה בשעה 13:30 עד לשעת טיפולו שלו ושל ד"ר קסיס במנוחה?

ג נשאלת השאלה האם האמור לעיל באשר למסגרת הזמן אשר ייתכן ונגרמה החבלה במנוחה, ויתר הראיות לכאורה שבאו בפניי, יש בהן אף ראיות לכאורה בדבר האפשרות לזהות מי שגרם/גרמו לחבלה זו?

ד לא ניתן לנתק את התשובה לשאלה זו מהדיון הכללי כפי שפורט לעיל באשר למסגרת הראייתית הלכאורית המכניסה את ביצוע החבלה במסגרת הזמן של שהיית המנוחה בין כותלי בית החולים.

ה מיותר לציין כבר בשלב זה כי אין בית-משפט זה מכריע באשמתו של אדם זה או אחר ו/או קיומו של ספק ומכאן ליתן לו ליהנות מן הספק. כמו גם אינו נכנס לשאלות של מהימנות, אמינות והעדפת ראיות אלה על פני ראיות אחרות, והרי אין זה מתפקידו של בית-משפט זה, אלא בוחן את קיומן של ראיות לכאורה גם לצורך האמור לעיל.

ו נראה כי מן הראוי בשלב זה להתמקד בעדותו של הפתולוג, ד"ר קוגל, אשר כאמור ניתח את המנוחה, באשר למימצאיו למה שיכול היה לגרום לחבלה במנוחה ומהו אותו חפץ קהה אשר יכול היה לגרום לנזק זה.

אני שב ומדגיש:

ז לא לבית-משפט זה לקבוע אם התרשלו ד"ר שושני וקסיס וגרמו למותה של המנוחה וכך גם אם התרשלו עם אמירת האמת באשר לכל הידוע להם באשר לנסיבות בהן נגרמו החבלות במנוחה, ואם בפועל יודעים הם גם יודעים כיצד ואיך נגרמו החבלות בלדן המנוחה.

ח לא לבית-משפט זה לקבוע כי במכוון נעשה נסיון לערפל את מערך הזמנים של הגעתו וטיפולו של ד"ר קסיס במנוחה, גם אם הדבר ברור על פניו, ואם יש ממש

בנסיונותיו של ד"ר שושני להרחיק עצמו ממה שיכול להיות זירת האירוע בשלביה הראשונים, קרי אשר התרחש בחדר מיון ילדים לאחר חזרתה של המנוחה מהרנטגן בין השעות 16:00-15:30.

א

לא לבית-משפט זה לאמץ גירסה זו או אחרת ו/או להעדיף עדויות אלה על פני עדויות אחרות. כל אשר על בית-משפט זה בשבתו כשופט חוקר, הינו לבדוק כאמור קיומן של ראיות לכאורה.

ב

באותה מידה אין בית-משפט זה יכול בשלב זה, כפי שצוין בעבר, להעדיף עדות מומחה אחת על פני אחרת, ואולם נציין כבר כאן את אשר כבר נקבע בע"פ 224/88 איזראלוב נ' מדינת ישראל (להלן – עניין איזראלוב [9]), בעמ' 671:

"העובדה שמומחה אחד אינו מסכים לדברי עמיתו המקצוע, איננה מחייבת כשלעצמה, זניחת דברי המומחה הראשון. בית המשפט בונה על כן את מסקנתו על מידת השכנוע של העדות ובין היתר על מהות הבדיקות שנערכו, התאמת המסקנות למכלול הממצאים ונתונים וכיוצא באלה".

ג

לא מן הנמנע כי בית-המשפט יאמץ דווקא את חוות-דעתו של ד"ר קוגל וזאת כדברי הנשיא שמגר:

ד

"...קיומן של דעות נוגדות אינו עולה לדחיית תיזה רפואית זו צריכה להיבחן לאור משקלה, למשל, בנסיבות מסוימות. לאור העובדה שמי שמשמיע אותה ראה את הגופה כמו עיניו ובדק אותה, בו בזמן, שעמיתו החולק על דעתו מעלה גירסה תיאורטית בלבד..." (עניין אזראלוב [9], בעמ' 671).

ה

נשאלת השאלה אם לא כך בסופו של דיון יראה בית-משפט את חוות-דעות התאורטיות של פרופ' יודסין, וינוגרד ורוזנמן למול חוות-דעתו של ד"ר קוגל הנתמכת בראיות לכאוריות אחדות לרוב, ובכלל זה של הסגל הרפואי של בית החולים רמב"ם.

ו

יצוין כי ד"ר שושני מודה למעשה כי השתמש במכשיר הרקטוסקופ ובמכשיר הספקולום, ואולם לגירסתו השתמש בשני מכשירים אלה לא בשלב היותה של המנוחה בחדר מיון ילדים, אלא בחדר הניתוח.

ז

א יוצא אפוא כי הפתולוג, ד"ר קוגל, במימצאיו ובמסקנותיו קובע כי לחבלות אשר נמצאו במנוחה מאפיינים הזיהים והעלולים להיגרם במכשירי הבדיקה בהם השתמש ד"ר שושני על-פי הודאתו.

נזכיר את הרקטוסקופ אותו תיאר ד"ר שושני בעדותו כ:

ב "...צינור חלול באורך של 25 ס"מ..."

(גם אם הוא מסייג ומציין כי מכשיר זה משמש לבדיקת הרקטום).

לאור החשיבות של מענה לסוגיה של התאמת הכלי שבו בוצעה החבלה במנוחה, מן הראוי להפנות לתשובותיו של ד"ר קוגל וזאת כדלקמן:

ג ש. האם על פי הממצאים שלך בנתיחת הגופה אתה יכול לתאר את מהלך החפץ אשר גרם לה נזקים כמתואר בחוות הדעת ומתואר על ידך כחפץ קהה?

ד ת. החפץ נכנס לתוך הלדן מבחוץ פנימה וכלפי אחורה, מעט יותר שמאלה וייתכן שאף מספר פעמים. סביר שאף מספר פעמים.

ה ש. אני ביקשתי מחוקר המשטרה להפנות אליך שאלות והשבת לגבי כלים שיכולים לגרום לנזק שכזה. תתייחס אחד לאחד האם החפצים המצולמים בתמונות יכולים בשימוש לא מבוקר לגרום לנזק. ח 2/ ח 3/.

ו ת. אני לא זוכר אם כל החפצים הוצגו בפני. מה שמוצג כאן מכשיר מסוג רטרקטורים שלדעתי לא יכולים לגרום לנזק הזה. יש פה מכשירים לבדיקה וגינלית מסוג ספקולום ששימוש לא נכון בהם תיאורטית יכול לגרום לנזק הזה.

ז ש. האם יש מכשיר רפואי אחר שאתה יכול להאיר את עינינו שעלול לגרום לנזק כזה בשימוש לא נכון בו.

ח ת. כל מכשיר שהוא ארוך ובעל שטח פנים גלילי מעין מוט עלול לגרום לנזק כזה.

ט ש. האם ישנם מכשירים רפואיים שיכול לגרום לנזק כזה.

ת. כל מכשיר רפואי שישתמשו בו בצורה סבירה לא. מכשיר כמו רקטוסקופ קשיח עלול לגרום לנזק. אני מניח שרופא שמבצע בדיקה רקטוסקופית מחדיר זאת בעדינות. אך אם יעשה זאת בפראות יכול להגרם נזק" (בעמ' 127 לפרוטוקול, שורות 16-31).

א

ובהמשך לאחר שמוצג בפני העד תצלום של מכשיר הרקטוסקופ משיב:

"ש. הכנסה של מכשיר כזה במקום לרקטום ללדן, יכול לגרום לו נזק.

ב

ת. אם הוכנס בכח רב אזי כן.

ש. ניתן לומר שחבלה כזאת מתאימה לשימוש בלתי מבוקר במכשיר כזה.

ת. יכולה להתאים" (בעמ' 128 לפרוטוקול, שורות 7-9).

ג

במאמר מוסגר יצוין כי גם העדים המומחים מטעם הרופאים שושני וקסיס מאשרים את אפשרות היווצרותה של חבלה כפי שנמצאה בגופתה של המנוחה כתוצאה משימוש לא נכון ברקטוסקופ, וכך פרופ' יודסין משיב:

"טכנית רקטוסקופ מסוגל לעשות נזקים כאלה" (בעמ' 200 לפרוטוקול, שורה 14).

ד

גם אם הוא מעלה סיבות שונות בדבר אי־האפשרות של גרימתה במקרה דנן ובכלל זה מיומנות וכד'.

ה

וכך גם פרופ' וינוגרד:

"ש. קראת את תיאור הפתולוג של הנזק החבלתי. אתה מסכים להנחה שלו שחבלה שכזו יכולה גם להגרם על ידי מכשיר כמו רקטוסקופ כמו שהוא מתאר אותו גלילי, באורך כך וכך, בהסתייגויות שציינת בעדותך שלך.

ו

ת. באופן תיאורטי כן" (בעמ' 226 לפרוטוקול, שורות 2-4).

לעניין האמור לעיל יש לציין כי כל זמן שהייתה של המנוחה בקשר עין ובליווי של המטפלת אלה ברמן, ובכלל זה חזרתה של המנוחה מחדר הרנטגן, לא נצפתה כל חבלה במנוחה.

ז

עם חזרתה של המנוחה התבקשה כזכור הגב' ברמן להמתין בחוץ בשלב בו טופלה המנוחה על-ידי ד"ר קסיס ושושני.

א

עניין התזמון המדויק של החבלה במנוחה מעורר מחלוקת כפי שכבר צוין לעיל, ומשמעות עובדה זו הינה ברורה.

ב

קיימת חשיבות מכרעת למענה לשאלה האם נזקי חבלה כאלה אשר נגרמו למנוחה מחייבים למעשה זליגה דמית בתכוף לאחר היווצרותם? וכתוצאה ותולדה של אותה פגיעה גם היווצרותן והתגלותן של המטומות תת עוריות בזמן קצר לאחר גרם החבלה? תשובה לשאלה זו יש בה אף ליצור על פני הדברים לכאורה את אותה מערכת זמן לקיומה של אותה חבלה וזאת ללא בדיקה מדעית של תאים אלה או אחרים והימצאותן של התפתחויות דלקתיות אלה או אחרות באשר לקביעת הזמן מבחינה מדעית.

ג

לעניין זה משיב ד"ר קוגל וזאת בנוסף לדבריו כפי שבאו לידי ביטוי בדיון לעיל, גם את הדברים הבאים:

ד

"אני מצפה שהדרדרות שלה תהיה יותר מהירה מאשר ילדה יותר בריאה. לגבי התפרצות הדם אני מצפה שתהיה מהירה מאד תוך דקות" (בעמ' 125 לפרוטוקול, שורות 26-27).

ובהמשך:

ה

"ש. הממצאים שאתה מגיע אליהם סותרים את תוצאות הבדיקה הרקטלית שמבצעת ד"ר גבשטיין בקבלה.

ת. בזמן שהיא ביצעה את הבדיקה לא יכול להיות שהיו הממצאים שאני מצאתי בבדיקה הפתולוגית, יכול להיות שהם קרו אח"כ.

ו

ש. בדיקה מקצועית של בדיקה רקטלית היתה חייבת לגלות את הממצאים האלה.

ת. לדעתי כן" (בעמ' 126 לפרוטוקול, שורות 15-18).

ז

וד"ר קסיס עצמו משיב באותו עניין ממש כדלקמן:

"ש. האם תסכים איתי שכאשר קורה קרע כזה כמתואר בחוות-דעת הפתולוג כקרע 'פעור' מחייב דימום חיצוני מיידי?

ת. כן" (בעמ' 35 לפרוטוקול, שורות 15-16).

א ובהמשך:

"ש. מתאר הפתולוג במילים הבאות את הנזק: 'בדופן האחורי והשמאלי של הלב נמצא קרע פעור ונרחב עם הרס מורחב וחסר של רוב הדופן', (ב) מצב כזה אין להביא ליציאה דמית מיידית.

ב. ת. בוודאי שצריך לדמם מיידית" (בעמ' 35 לפרוטוקול, שורות 24-26).

מודע למשמעות הדברים חזר בו ד"ר קסיס מדבריו אלה במהלך ההזדמנות שניתנה לו להשמיע טיעוניו וטען כי אמנם כך אמר ואולם בדק עצמו בספרות (או שמא עדויות המומחים יודסין ווינוגרד?) וכי תשובתו הייתה שגויה.

ג. כך גם חוזר בו ד"ר קסיס מהגדרתו את הדימום בו הבחין כדימום ספונטני וטען כי הייתה זו פליטת פה ותו לא.

ד. ואולם יהא מי שיאמר כי לא בכדי נסוג ד"ר קסיס מאמירה זו באשר להיות הדימום "ספונטני" ו"עצמוני" והרי אין הדבר משתלב עם תיאוריית המומחים מטעמו, אלא נהפוך הוא, יש בכך כדי לחזק את האמור בחוות-דעתו של ד"ר קוגל בדבר האפשרות להכנסה של המנוחה להלם תת נפחי בעקבות "איבוד נוזלים".

ה. יתרה מזו, מצב עובדתי זה (בדבר צורת הדימום – ספונטני ועצמוני), תואם דווקא דברי עדים מטעמו של ד"ר קסיס, ראה עדותה של נורה כעביה:

"היה דימום חזק שלא הפסיק" (בעמ' 242 לפרוטוקול, שורה 16).

ו. כך גם עדותו של ד"ר נוטנקו:

"היה דימום שממשיך לזרום" (בעמ' 25 לפרוטוקול, שורה 22).

וכמו כן ד"ר גבשטיין:

ז. "לדעתי ברגע שנוצר הקרע היא צריכה לדמם" (בעמ' 22 לפרוטוקול, שורה 7).

א כפי שציינתי תחילה אין לנו בשלב זה להיכנס לשאלות של מהימנות ואולם איננו יכולים להימנע מבחינת נושאים נוספים אשר יש בהם כדי להוות נדבך נוסף בגדר אותן ראיות לכאורה אשר נמצאו במהלך הדיון בתיק זה ואשר יש בהן כדי לסבך ולקשור את הכירורגים שושני וקסיס בגרימת החבלה אשר נגרמה למנוחה.

ב התגלו סתירות מהותיות בין גירסאות שושני וקסיס לבין עדויות אחרות ומודעים לסתירות אלה היה ניסיון בשלב הבאת הראיות והטענות מטעמם "למזער" את נזקי אותן סתירות.

ג אני סבור כי יש לבחון את עניינם של שני הרופאים האלה יחדיו, ולא ניתן בשלב זה להפריד ביניהם, וכך ד"ר בר-יוסף שהינו כאמור מנהל היחידה לטיפול נמרץ ילדים ואשר נוכח בזמן אמת במקום מספר כי בהגיעו למקום "היא כבר נבדקה על ידי הכירורגים" (קרי שושני וקסיס – י' א').

יצוין כי גם ד"ר בריק לכשנשאלה:

"ש. את יודעת מי היו הכירורגים שבדקו אותה.

ת. כן. ד"ר קסיס וד"ר שושני" (בעמ' 55 לפרוטוקול, שורות 18-19).

ה אמנם כן, ד"ר קסיס היה הראשון להגיע למנוחה ולטפל בה ואולם נראה כי זמן קצר לאחר מכן הצטרף אליו ד"ר שושני ומאז טיפלו השניים יחדיו במנוחה כולל בחדר הניתוח לאחר מכן.

ו ד"ר שושני מכחיש למעשה בשלב זה של היות המנוחה במיון כי נבדקה על-ידיו, עובדה אשר כשלעצמה מעוררת תהיות כיצד זה במצבה של המנוחה כמתואר העולה על הדעת כי לא יפנה לבחון ולבדוק הוא עצמו את המנוחה?

ז בעוד ששושני וקסיס מכחישים כי ביצעו בדיקה פולשנית במנוחה (ובכלל זה בדיקה רקטלית) מספר בר-יוסף כי בהגיעו למקום הוא מדווח על-ידי ד"ר קסיס כי "בבדיקה רקטלית היה חשש לקרע של הרקטום" (בעמ' 106 לפרוטוקול, שורות 25-26).

ח וכאשר הוא מופנה לעדותו במשטרה ממנה ניתן ללמוד כי דווח על-ידי ד"ר קסיס כי ביצע בדיקה שכזו, וזה מימצאו, אינו מכחיש דברים אלה (בעמ' 107 לפרוטוקול, שורה 14 ואילך).

נפנה גם לעדותו בעמ' 108 לפרוטוקול כאשר הוא נשאל:

א. ש. אתה יכול להסביר לי איך ד"ר קסיס וד"ר שושני יכולים לאבחן קרע ברקטום רק על ידי מבט.

ב. ת. לא על ידי מבט, אלא הם דיווחו לי שעל ידי בדיקה רקטלית נמצא חשש לקרע ברקטום, כלומר בוצעה הבדיקה הרקטלית" (בעמ' 108 לפרוטוקול, שורות 17, 19).

ובהמשך:

ג. ש. מנסיוןך כדי שיהיה חשד לקרע ברקטום ייתכן לגבש חשד כזה ללא בדיקה רקטלית.

ת. נראה לי שלא. אני חושב שממצא כזה ניתן לחשוד בו בבדיקה רקטלית" (בעמ' 111 לפרוטוקול, שורות 15-18).

ד. בעדותו השנייה בבית-המשפט במסגרת השמעת טיעונו טוען ד"ר קסיס כי מעולם לא אמר לד"ר בר-יוסף את שהעיד הלה בבית-המשפט וטוען "לא היה ולא נברא" (בעמ' 252 לפרוטוקול, שורות 11-13). בכוא הזמן יצטרך בית-המשפט לקבוע מי מבין השניים התרשל עם האמת ובלשון אחרת לא דיבר אמת.

ה. נזכיר עוד את שנאמר על-ידי ד"ר בר-יוסף בהקשר זה:

ש. אני קורא מהעדות שלך שנגביתה על ידי המשטרה בבית החולים ד"ר קסיס [הראה לי – המילים נשמטו בהקלדה – י' א'] שהיה דימום מהנרתיק ולדבריו בבדיקתו היה גם קרע או חשד לקרע של הרקטום.

ת. זה נכון.

ש. אם אני מבין נכון הוא אומר אני בדקתי אותה וזה הממצא שלי.

ת. נכון" (בעמ' 107 לפרוטוקול, שורות 23-29).

ז. אגב אורחא, יצוין כי החוקר אייסמן, במהלך גביית עדותו של ד"ר קסיס מציין בזכ"ד (מיום 16.2.1999) אליו נדרש בית-המשפט במהלך חקירתו את ד"ר קסיס, ולפיו מציין החוקר כדלקמן:

- א "במהלך גבית עדותו של ד"ר קסיס נשאל בע"פ על ידי לגבי מכשיר כלשהו אחר/נוסף המשמש לבדיקה וגינאלית. הנ"ל החל לומר: קיים מכשיר לבדיקה אצל נשים בוגרות ואז הביע התנגדות לענות ולהתייחס לשאלה שנשאל וטען כי אין כל קשר לשאלה למקרה של הילדה ואמר כי אינו מבין מדוע אני שואל אותו שאלה כזו וכשהתעקשתי לקבל תשובה אמר כי לא משתמשים בו בטיפול בילדות ושוב טען כי אין כל קשר לשאלה שנשאל למקרה הספיצפי של הילדה".
- ב ולעניין אחר המטפלת מן המעון, הגב' אלה ברמן, אשר בכל מהלך שהותה של המנוחה במיון, ברנטגן ובחזרה שהתה במחציתה, מתבקשת להמתין בחוץ וממתינה זמן ניכר בחוץ עד אשר היא פונה ביוזמתה ומשוחררת לדרכה.
- ג התעוררה בי התמיהה, אם נכונה התאוריה בדבר התגלוחה הפתאומית של החבלה, כיצד זה לא פונים אליה בשאלות בסיסיות אשר יהיה בהן כדי לקבל מידע על הנזק החבלתי המתגלה, ועל כך משיב ד"ר שושני:
- ד "שאלתי אותה אם ידוע לה איזה שהיא פעולה אגרסיבית כלפי הילדה ושאלה שניה האם ביצעו לה חוקן, בשתי השאלות התשובה היתה שלילית, לא ידוע לה. לא שאלתי אותה דברים נוספים" (בעמ' 37 לפרוטוקול, שורה 15).
- ה לעומתו הגב' ברמן מדגישה "אף אחד לא דיבר איתי" (בעמ' 12 לפרוטוקול, שורה 6) וכאשר זומנה למתן עדות פעם נוספת לאחר עדותו של ד"ר שושני, טענה בנחרצות כי דבריו של ד"ר שושני לא היו מעולם ולמרות העובדה כי המתינה כשעה מחוץ לחדר אף אחד לא פנה אליה.
- ו "ש. האם ד"ר שושני או כל רופא אחר פנה אליך או שאל אותך שאלות לאחר שגילו את ההפרשה ושאלו אותך איך זה קרה.
- ז ת. הרופא עם העניבה האדומה שהיה פה בדיון הקודם [ד"ר שושני – י' א'] לא שאל אותי וגם רופא אחר לא שאל אותי.
- ח ש. האם מישהו שאל אותך במיון ילדים אם עשו לילדה חוקן במעון?
ת. אף אחד לא שאל" (בעמ' 68 לפרוטוקול, שורות 16-29).
- וכן:

ד"ר שושני טוען ששאל אותך אם את יודעת אם בוצעה פעולה אגרסיבית כלפי [הקטינה] במעון ושאלה נוספת אם עשיתם לה חוקן והוא טוען שאת ענית לו שאת לא יודעת, האם הוא בכלל שאל אותך. ת. הוא לא דיבר איתי, אני לא שמעתי קול שלו" (בעמ' 69 לפרוטוקול, שורות 3-5).

א

עלינו לזכור כי לדעת כולי עלמא החשש לחסימת המעיים היווה בעיה רפואית ראשונה במעלה שהייתה עלולה לגרום למותה של המנוחה תוך זמן קצר.

ב

ד"ר שושני ולצדו ד"ר קסיס בחרו עוד בטרם פתיחת הבטן לצורך טיפול בבעיה האקוטית, לפנות למה שנראה בעיניהם ובעיני המומחים מטעמם כבעיה משנית, קרי הנזק ללדן, ולמרות זאת לבצע תפירה של החבלה.

ג

ההסבר הניתן בבית-המשפט הינו כי מצבה הכללית של המנוחה לא איפשר פנייה אל הבטן לשם פתיחתה וטיפול בחסימת המעיים. ואולם נשאלת השאלה מה דחיפות מצאו הללו לבצע תפירה של החבלה, התמיהה מתעוררת גם לנוכח העובדה כי פתיחת הבטן בסופו של דבר יכולה הייתה להביא להבחנה ברורה יותר ומדויקת יותר של כלל נזקיה של המנוחה ובכלל זה בפלג גופה התחתון.

ד

ובתשובה לשאלתי משיב ד"ר שושני:

ש. האם פתיחת הבטן לא היתה מצביעה על אבחנה מדויקת יותר של חבלות אפשריות.

ה

ת. אף פעם" (בעמ' 41 לפרוטוקול, שורות 14-15).

בנקודה זו נפנה לשתיים: האחת, תשובתו של ד"ר קוגל כי פתיחת הבטן מביאה לאפשרות טובה יותר של בחינת כל מימצא.

ו

שנית, לתשובתו של העד המומחה מטעם הרופאים שושני וקסיס, פרופ' וינוגרד:

"אם שואלים אותי אני הייתי פותח קודם את הבטן ואח"כ תופר את הוגינה" (בעמ' 231 לפרוטוקול, שורה 13).

ז

למעשה כך גם ניתן ללמוד מעדותו, גם אם המסוייגת במעט, של פרופ' יודסין, המציין "הייתי ניגש לבטן והייתי פותר את הבעיה הקלינית העיקרית שמסכנת את חייה, גוף נימקי של הקיבה מחורר" (בעמ' 202 לפרוטוקול, שורה 10).

א נשאלת השאלה אם בפנינו התנהגות מפלילה של מי שמחד גיסא מציינים לראשונה את החשד לביצוע עבירה מינית במנוחה ומאידך גיסא ממהרים לתפור את המקום בשעה שלגירסתם ולגירסת המומחים מטעמם לא הייתה כל דחיפות לעשות כן.

ב ייתכן ובית-המשפט בבוא העת ימצא כי בהתנהגותם של השניים שושני וקסיס בסמוך לאחר האירוע יש לראות התנהגות מפלילה בכך שהמנוחה מונחת על שולחן הניתוחים במצב ירוד ביותר כאשר זמן קצר קודם לכן בוצעה בה החייאה והמרדימים עדיין מייצבים אותה והללו אינם "מאבדים זמן" וממהרים לבצע את תפירת הלדן, כאשר בנסיבות העניין באותה עת החשד לחסימת המעינים הינו העניין הקרדינאלי ובו הייתה טמונה סכנת החיים הממשית למנוחה, אף לגירסת המומחים שבאו מטעמם.

ג אין לי אלא להפנות לדבריו של כב' הנשיא שמגר (כתוארו דאז) בע"פ 663/81 חורי נ' מדינת ישראל [10], בעמ' 95:

ד "...אם פעולה או מחדל מסוימים של הנאשם מעוררים בנסיבות הענין את הרושם, שהוא מבקש למנוע את הגילוי, שיהיה בגדר תוצאתה של הבדיקה, ולא ניתן הסבר, שיש בו לפחות כדי לעורר ספק סביר בקשר למשמעות המחשידה של האירוע, הרי רשאי בית המשפט לראות בכך בנסיבות נתונות משום חיזוק לראיות האחרות המורות לכיוון אשמתו של הנאשם".

ה תפירת הלדן יכולה להיתוסף לראיות לכאורה כהתנהגות מפלילה ולהצביע על ניסיון לשבש הליך חקירה עתידי וניסיון לטשטש ראיות, על כל המשתמע מכך כראיה נסיבתית המיתוספת על מכלול הראיות הלכאוריות שכבר ציינו ואשר בהצטברן ייתכן ויהיה בהן כדי להביא להרשעתם מעבר לספק סביר.

15. לסיכום תמצית הראיות לכאורה:

ו (א) חוות דעת הפתולוג ד"ר קוגל בהיבטים הבאים:

- ז (1) מסגרת הזמן לביצוע החבלה.
 (2) מהות החבלה ותוצאותיה המיידיות.
 ח (3) מאפייני החבלה והתאמתם לכלי בו נבדקה המנוחה.

(4) עדותו של ד"ר קוגל באשר לתגובה הגופנית והסממנים החיצוניים המתחייבים מפגיעה שכזו.

(ב) עדויות עובדי המעון בכל הקשור למצבה הגופני של המנוחה עובר להגעתה לבית החולים.

א

(ג) עדויות ד"ר בריק, גבשטיין והאחות אברג'יל באשר למצבה הגופני בעת קליטתה.

(ד) בדיקתה של המנוחה עם קבלתה בחדר מיון ילדים על-ידי ד"ר גבשטיין והאחות אברג'יל.

ב

(1) ביצוע הבדיקה הרקטלית על-ידי ד"ר גבשטיין ומימצאי בדיקה זו לפיהם הבדיקה הינה תקינה (על-פי דעת המומחים ובכלל זה המומחים שהעידו מטעם ד"ר שושני וד"ר קסיס, בדיקה רקטלית אמורה לגלות מיידית חבלה כפי שנתגלתה במנוחה בניתוח גופתה לאחר המוות).

ג

(2) מכלול הבדיקות שבוצעו במנוחה עם קבלתה בחדר המיון על-ידי ד"ר גבשטיין והאחות אברג'יל, כעולה מעדויותיהן תוך חשיפת גופה ואברי מינה של המנוחה בפניהן.

ד

(ה) הניתוח הראייתי הלכאורה כעולה מהעדויות השונות כמצוין בסעיפים ג, ד(1), ד(2) לעיל.

(ו) מהות הטיפול של ד"ר שושני וד"ר קסיס במנוחה.

ה

(ז) לכאורה, גירסאות סותרות, תמיהות ופירוכות בעדויות ד"ר קסיס וד"ר שושני למול עדויות אחרות (בין עדויות השניים עצמם, בין עדותם לעדותם של ד"ר בריסוף, אלה ברמן ועוד).

(ח) ניתוחן של הראיות הלכאוריות ומכלול הסובב אותן כפי שפורט בהרחבה לעיל והפרשנות המשפטית המפלילה היכולה להינתן להם והיה ויינתן בהם אמון ו/או תועדף גירסה מסוימת על פני רעותה בכל הקשור לאמירת אמת ו/או לחלופין בהתרשלות באמירת האמת.

ו

בשולי החלטה זו מן הראוי לציין כי במהלך חקירת מותה של המנוחה נמצאו למדים על פגמים וליקויים שונים הן במעון "הוד" והן בבית החולים אשר מן הראוי ליתן עליהם את הדעת וזאת כדלקמן:

ז

- א (א) מעדויות רופאי מחלקת ילדים וכירורגיית ילדים של בית החולים רמב"ם, ניתן ללמוד כי אין הנחיות ברורות באשר לקבלת ייעוץ גניקולוגי וניתנו תשובות סותרות ומנוגדות.
- א (ב) גיליון הניתוח וגיליון ההרדמה לוקים בחסר בפרטים מהותיים ביותר ובכלל זה הפעולות שבוצעו, שמות המרדמים, האחיות, הזמנים ועוד (ראה בעמ' 42 לפרוטוקול, שורה 24 וכן ח 4/ וח 18/).
- ב (ג) בחדר מיון ילדים של בית החולים רמב"ם אין בנמצא פרוטוקול טיפולי כדוגמת המצוי בחדר מיון כללי.
- ב (ד) במעון "הוד" מתנהלת תרשומת המהווה כמעין מעקב לגבי החוסים הנוקקים לטיפול רפואי ואולם תרשומת זו המכונה "רפורט" אינה בהירה דייה לקריאה ובפירוט, בהתחשב בעובדה כי הינה אמורה לשמש את צוות המקום במהלך היממה ובהתחלף המשמרות.
- ב (ה) הרופאה האחראית, ד"ר בריק, מבקרת אמנם באופן סדיר במעון ואולם במקרה של המנוחה, אובחנה נפיחות בבטנה כבר ביום 21.1.1999 ואולם בביקורה למחרת היום, אינה שבה לבדוק את המנוחה אלא לדבריה לאחר שהיא מדרווחת על "שיפור" היא מסתפקת ב"הסתכלתי עליה" (בעמ' 50 לפרוטוקול, שורה 16).
- ה (א) בנסיבות העניין כשהמדובר הוא בחוסה אשר אינה יכולה לבטא את מצוקותיה ובלבדלויות עליהן עמדנו בתחילת החלטה זו, מן הראוי היה ליתן תשומת-לב רבה יותר ולבדקה פיזית ממש.
- ה (ב) בבוא העת בית-המשפט אשר ידון בעניינם של שושני וקסיס יצטרך ליתן דעתו ולבחון את התרחישים שהועלו על-ידי מומחי ההגנה למול התשתית הראייתית הלכאורית ולהוציא את מסקנותיו על-פי ההלכה שנקבעה בע"פ 3974/92 אזולאי ואח' נ' מדינת ישראל [11], בעמ' 570:
- א "על בית המשפט לשקול את מארג הראיות המצביע לכיוון קיומה של העובדה המפלילה, לעומת הסבריו של הנאשם והסברים היפוטטיים סבירים אחרים, אם ממכלול הראיות האפשרות להסיק קיום עובדה שאין בה אשמה של הנאשם היא אפשרות דמיונית, ואילו המסקנה ההגיונית היחידה המתבקשת ממכלול הראיות, בהתחשב במשקלן, כי קיומה של העובדה שיש בה אשמת הנאשם, הרי שמכלול ראיות זה מספיק להוכחת האשמה בוודאות הדרושה במשפט הפלילי".

אני יכול להימנע מלומר מספר מילים אישיות על עבודתי כשופט חוקר. בתיק זה, נדרשתי לחקור את סיבת מותה של ילדה צעירה אשר גם בעת כתיבת שורות אלה משתקפת בפניי דמותה מבעד למסגרת תמונתה אשר ניצבה מעל מיטתה במעון (ראה צילומי המשטרה המתעדים את חדרה במעון).

א

תמונה של ילדה צעירה אשר תווי פניה היפים כאילו הסתירו את מר גורלה והתאכזרותו של הגורל כלפיה, לא לבריאות ושלמות הגוף נולדה אלא לתוככי מחלות ומוגבלות, לא לעצמאות ואי-תלות אלא לתלות מוחלטת בזולתה וחוסר אונים, כך נולדה וכך מצאה את מותה.

ב

לפנינו מקרה מוות טרגי של ילדה בשחר נעוריה אשר לא פקחה את עיניה אל האור וחדוות החיים, אל אותו מסלול בשיגרת החיים הסובב כל חי מלידתו עד מותו.

ג

"נערה חוסה" צוין בבקשה, כאשר משמעות מונח זה לגביה כי המעון היה אמור להיות עבורה מסגרת לא רק מטפלת ותומכת אלא גם מקום אשר בין כותליו אמורה לחסות ולמצוא בו את מבטחה, נשאלת השאלה האם דווקא במקום זה אשר היה אמור לגונן עליה ולמצוא את מבטחה נגרם מותה, או האם בבית חולים אשר דווקא הוא אמור ליתן לחולה סעד וריפוי מחוליו נגרם מותה, בין במזיד ובין בשוגג.

ד

16. 10 דבר:

אני סבור כי התמונה העובדתית העולה מן הראיות לכאורה יש בה כדי להורות לרשויות התביעה להגיש כתב-אישום ולפיכך מתוקף סעיף 32 לחוק חקירת סיבות מוות, תשי"ח-1958, אני מורה לפרקליטת המחוז להגיש כתב-אישום בגין גרימת מוות ברשלנות כנגד הרופאים ד"ר גדעון שושני וד"ר אדמונד קסיס.

ה

כמו כן אני ממליץ לפרקליטת המחוז לשקול אם להשלים את החקירה כנגד הרופאים הנ"ל בחשד לעבירה של שיבוש הליכי משפט ולצורך כך אני מפנה לאמור בהחלטה זו בעמ' 198-200 לעיל.

ו

המזכירות תעביר החלטה זו ליועץ המשפטי לממשלה, לפרקליטת המחוז, למשטרת ישראל, להורי המנוחה, למנהל בית החולים רמב"ם, למנהל מעון הוד, לבאת-כוח הרופאים שושני וקסיס ולמנכ"ל משרד הבריאות.

ז

ניתן היום, ד' בתשרי תש"ס (14.9.1999) בהיעדר.

